יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 4 | Łódź, Czwartek, 4 stycznia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג י"ז טבת תרצ"ד | № 4

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אנטי-יודישע עקסצעסען אין אונגארן

יוד. הייזער בעווארפען מיט שטינק-באמבעס

בודאפעשט, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

אונגארישע נאציאנאל-סאציאליסטען האבען א ריסוגעזעצ' אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין די שטעטלעך זאלגאיסקי און זאלאלאגע, וואו ס'געפונען זיך גרעסערע יודישע קהלות. יודישע הייזער זענען בעווארפען געווארען מיט שטינק-באמבעס. די יודישע דורכגעהער זע'ע מע'הערליך צעשלאגען געווארען. 10 איבערפאלער זענען ארעסטירט געווארען.

האבען לעצטענס אנגאזשירט עטליכע צעהנדליג פראנצויזישע אינזשיניערען. קודם כל ווילען אהין ארויספאהרען ספעציאליסטען פאר אוויאציע.

אזוי האט שוין דער סאוועטישער אוויאטעכנישער אינסטיטוט אנגאזשירט 42 פראנצויזישע אינזשיניערען, וועלכע וועלען פארטרעטען די אוועקגעגבענע דייטשע.

מאָרגען, פרייטאג

הויבט זיך אן צו דרוקען אין „נייעם פאלקסבלאט"

דער נייער ראמאן

דער אריער-פאראגראף

וועלכער וועט אין אן אויסערגעוועהנליך שפאנענדער פארם געבען א בונט בילד פון די איבערלעבענישען, וואס עס האבען אדורכגעמאכט א רייהע לאדזער יודען אין דעם פינסטערען מיטעלאלטערליכען היטלער-לאנד.

מיט א פערכאפטען אטעם וועלען די לעזער פונ'ם ראמאן נאכפאלגען דעם לויף פון די געשעהענישען אויף ביידע זייטען גרעניץ פון די שכנ'ישע צוויי לענדער.

די ריהרענדע טראגישע ליבע פון א יונג דייטש קריסטליך מיידעל מיט א לאדזער יודישען יונגערמאן, וואס וועט געשילדערט ווערען אין דעם ראמאן, וועט זיכער פערבלייבען א דאקומענט פון אונזער פערפלאנטערטער, ווילדער צייט!

סענסאציאנעל, שפאנענד אריגינעל

וועט זיין דער נייער ראמאן

„דער אריער-פאראגראף"

אין

„נייעם פאלקסבלאט"

!!!

מוסאליני'ס אנ'ארטיקעל

רוים, 3 (ספ. טעל.)

„פאפאלא ד'איטאליא" האט פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל פון מוסאליני'ן א. נ. „דאס יאהר 1934".

מוסאליני, זאגט ארויס זיין אנשויאונג, אז דער פעלקער-ליגע דראהט דער טויט, אויב זי וועט נישט רעפארמירט ווערען.

לויט זיין מיינונג וועט זיבען די אידעע פון רעפארם. די איטאליענישע פארשלאגען זענען אב סאלוט נישט געווענדעט אין דער ריכטונג פון פערקלענערען די בעדייטונג פון די קליינע מלוכות.

מוסאליני גלויבט נישט אין דער בקרוב'ער סכנה פון א קריג. הגם די אינטערנאציאנאלע לאגע איז נישט קיין זיכערע. די אמאליגע אידעאלאגיעס — מיינט מוסאליני — זענען פערשוואונדען, און אומעטום בעווייזען זיך טענדענצען, וואס זענען נאהענט צום פאשיזם. דאס יאהר 1934 וועט זיין א דעצידירענדער עטאפ פאר דער ענטוויקלונג פון פאשיזם אין דער וועלט.

דער בירגער-קריג אין כינא

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

פון שאנכאי איז מען מודיע, אז די פארפאסטענס פון דעם צובונטעוועטען גענע"אל ל וואו-לי'א שאנקאס מיליטער דע"בעה"טע"ע זיך צו פעקין.

דאס דאזיגע מיליטע" וועה"ט געשטיצט דורך יאפאנישע עראפלאנען.

פראנצויזישע אינזשיניערען אנשטאט דייטשע

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

די דייטשע פרעסע איז מודיע, אז די סאוועטען

פראטעסט פון די פעראייניגטע שטאטען

וואשינגטאן, 3 (ספ. טעל.)

דער מלוכה-סעקרעטער האט בעאויפטראגט דעם אמעריקאנישען אמבאסאדאר אין בערלין צו פראטעסטירען פאר דער דייטשער רעגירונג געגען דעם פערצעגערען דורך דער דייטשער רייכסבאנק דאס אפצאהלען די פראצענטער פאר די אויסלענדישע הלוואות.

בן-גוריון אנגעקומען קיין א"י

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

בן-גוריון איז אנגעקומען קיין ארץ-ישראל נאך א לענגערע"ע רייזע איבער אייראפא.

אומגעקומען 116 בערג-ארבייטער

בעת א קאטאסטראפע אין א קויהלען-גרוב

פראג, 3 (ספ. טעל.)

עס האט פאסירט א שרעקליכע קאטאסטראפע אין דעם גרובען פון ברויגע קויהלען, אין דער געגענד פון אויסיג.

לויט ביז איצטיגע השערות זענען אומגעקומען 116 קויהלען-גרעבער, וועלכע עס איז נישט קיין שום האפנונגען אפצוראטעווען.

דער גאנצער קויהלען-גרובען איז חרוב געווארען.

געשטארבען לארד טשערטשיל

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

היינט איז דא פלוצים געשטארבען פון א לונגען-ענטצינדונג, אין עלטער פון 69 יאהר, דער לארד טשערטשיל.

דער געשטארבענער וועלכער האט פערנומען א בעדייטענדען ארט אינם ענגלישען באנק-וועזען איז געווען א קרוב פון דעם בעקאנטען פאליטיקער און פארלאמענטאריער, ווינסטאן טשערטשיל.

יודען! היינט און מארגען — אלע, ווי איין מאן צאהלען מיר די 4-טע ראטע פון דער נאציאנאלער הלוואה!

סטארשי פעלדשער

A. Neumark

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פאלודניאווא 28 28

טעלעפאן 46-163

נעמט אן פון 8.30–10 פריה און 2–4 נ.מ.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

א הערצליכען מזל-טוב

ווינשען מיר אונזער שוועסטערן-זוהן ה' מאניעק בלאכמאן צו זיין ערשטגעבוירענעם זוהן ויזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט

ברודער

אברהם יעקב פלום און פרוי,

שלום פלום און פרוי.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב'ן

פרעזעס

ד"ר נ. ראזען

צוליב'ן טויט פון זיין אינטערגעסליכען

ברודער נ"ע

די פערוואלטונג פון יודישען טורן- און ספארט-פעראיין „בר-כוכבא"

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 83 יאהר נ"ע

מישע קודליקאווסקא (געב. ריינעס)

מוטער פון אונזער חשוב'ן רבי'ן ר' אליעזר זעלמאן נ"י

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, דאנערשטאג, 1 בייטאג פון טרויער-הויז, קאנסטאנטינער 30, ווערען אלע מתפללים געבעטען צו קומען אפגעבען דער פערשטארבענער דעם לעצטען כבוד.

די גבאים פון דער חברה חיי"טים

21 לאדז, זאכאדניא 42.

באנדע בעדואינער בעפאלען

יודישע טראקטאר-פיהרערס, 4 יודען שווער-פערוואונדעט

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראפיש)
א באנדע בעדואינער זיינען אויפ'ן באהדען פון וואדי האווארית בעפאלען מיט שטיינער און שטעקענס יודישע טראקטאר-פיהרער'ס דערביי זע נען 4 יודען שווער פערוואונדעט געווארען. די פערוואונדעטע זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל קיין חדרה. פאליציי זוכט די אנפאלערס.

דימיסיע פון רומענישען קאבינעט

בוקארעשט, 3 (ספ. טעל.)
דער רומענישער קאבינעט האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע.
די מיסיע צו בילדען א נייע רע-גירונג האט בעקומען דער ביז-איצטיגער מיניסטער פאר האנדעל און אינדוסטריע, טאטארעסקא.
טאטארעסקא געהער צו דער יונגסטער גענע-ראציע ליבעראלען.
דער נייער קאבינעט וועט ווארשיינליך באך היינט אין אוונט געבילדעט ווערען.

שארפע קאמפס-רעזאלוציעס

פונ'ם 13-טען פלענום פון אויספיהרונגס-קאמיטעט ביים קאמינטערן

מאסקווע, 3 (ספ. טעל.)
סוף דעצעמבער איז אין מאסקווע פארגעקומען דער 13-טער פלענום פונ'ם אויספיהרונגס קאמיטעט ביים קאמאינטערן. דער קולמינאציע-פונקט איז גע ווען דאס פאשיזם-פראבלעם, די מלחמה געפאהר און די קאמוניסטישע אקציע אין דייטשלאנד.
דער פלענום האט אפגעגרעט די ביז-איצטיגע טעטיגקייט פון דער דייטשער קאמוניסטישער פארטיי און אקצעפטירט דעם פלאן פון דער ווייטערדיגער אקציע.
די רעזאלוציעס פאדערען אויף קודם כל צום קאמף מיט דער מלחמה-געפאהר, וואס איז אין דער ערשטער רייה געווענדעט געגען די סאוויעטען.
אין די רעזאלוציעס ווערען חוץ מזה ארומגע רעדט די אינעווייניגע ענינים פון פערשידענע לענ-דער, און דערביי ווערט צום מערסטען געשטעלט דייטשלאנד. עס ווערט אין די בעשלוסען צו בעהערשען אלע מאסען-ארגאניזאציעס, אפילו פא-שיסטישע, ווי אויך צו איינארדענען אקטיווע געגען-מלחמה-דעמאנסטראציעס און צ. א. צו פערהאלטען טראנספארטען פון מיליטער און אמוניציע, צו באי-קאטירען אינדוסטריע-בעשטעלונגען פאר קעמפפ-דע מלוכות דורכ'ן פערשפרייטען קאמוניסטישע פרא-פאגאנדע צווישען מיליטער.

געשלאסען די אלפוילישע „מזרחי"-קאנפערענץ

די פראגע וועגען ארויסטרעטען פון ציוניסטישען צ. ק. נישט געשטעלט צו אפשטימונג

ווארשא, 3 (יט"א טעלעפאניש)
די אלפוילישע „מזרחי"-קאנפערענץ איז היינט געשלאסען געווארען. ס'זיינען אנגענומען געווארען א גאנצע רייה בעשלוסען. דער פארשלאג ארויסצו-טרעטען פון ציוניסטישען צ. ק. איז נישט געשטעלט געווארען צו דער אפשטימונג. די פראגע וועגען אנשליסען זיך אין דער רעוויזיאניסטישער פעטיציע-אקציע, איז איבערגעגעבען געווארען דעם ניי-גע וועהלטען צ. ק.

אויסגעהאקט די שויבען אין בנין פון דייטשען גענעראל-קאנסולאט אין ירושלים

די אנפאלער איז געלונגען צו ענטלויפען

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראפיש)
אומבעקאנטע פערזאנען זענען בעפאלען דעם בנין פון דייטשען גענעראל-קאנסולאט אין ירושלים און אויסגעהאקט די שויבען. די אנפאלער איז גע-לונגען צו אנטלויפען.

געשפרעך פון מוסאליני מיט דזשאן סיימאן

בערלין, 3 (ספ. טעל.)
לויט אינפארמאציעס, וואס זענען דערהאל-טען געווארען פון רוים, איז די שטעלונג פון אי-טאליען אין דער פראגע וועגען דער פעלקער-ליגע, וועלכע דארף פארגעשטעלט ווערען סיימאן'ען פאל-גענדע:
מוסאליני שטרעבט צו מאכען אונאפהענגיג דעם סטאטוט פון דער פעלקער-ליגע פון די שלום-טראקטאטען. די פארשריפטען וועגען סאנקציעס דארפען ווערען אפגעשאפען. די בעזונדערע מיט-גלידער פון דער פעלקער-ליגע דארפען בעקומען בערעכטיגונג – אפהענגיג פון דער אחריות, וואס בעלעסטיגט זיי.
אין רוים רעכענט מען זיך מיט דער מעג-ליכקייט, אז נאכן געשפרעך מיט סיימאן'ען וועלען פונדאמענטאלע ... קיין זשענעווע און צו די גרויסע מלוכות שריפטליכע פראפאזיציעס וועגען רעפארמירען דעם סטאטוט פון דער פעלקער-ליגע.
רוים, 3 (ספ. טעל.)
סער דזשאן סיימאן, וועלכער איז נעכטען אנגעקומען קיין רוים, וועט זיך נאך היינט וואהר-שיינליך בעגעגענען מיט מוסאליני'ן.
די רעזולטאטען פון דעם געשפרעך צווישען זיי ווערען אפגעווארט מיט גרויס שפאנונג.
רוים, 3 (ספ. טעל.)
מוסאליני האט היינט בייטאג אויפגענומען סיימאנ'ען, מיט וועלכען ער האט געהאט א 2-שעה-דיגען געשפרעך, געהאלטען אין א זעהר הארצי-גען טאן.
עס איז בעשלאסען געווארען פארטצוועצען דעם געשפרעך מארגען בייטאג.

א שרפה אין א זאאלאגישען גארטען

פאריז, 3 (ספ. טעל.)
די פאריזער נאכט איז אין דעם זאאלאגישען גאר-טען אין ווינסען אויסגעבראכען א גרויסע שרפה. 5 העלפאנטען זענען לעבעדיגערהייד פארברענט געווארען.

זאלבאדריט געלעגען געווארען

א באבע, איהר טאכטער און אייניקעל

וולאצלאוועק, 3 (טעלעפאניש)
אין דארף קרושינא, הינטער בושעשטש-קויאוו סקי זענען היינט בייטאג גלייכצייטיג געלעגען געווארען: די 58-יעהריגע ווישניעווסקא, און איהר טאכטער און אייניקעל.
אלע דריי געבוירענע קינדער זענען געזונד.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנד-לונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHETA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער:
I
בלויע ראפסאדיע
אין די הויפט-ראלען:
JANET GAYNOR, CHARLES FARREL
II
„BANITO"
נעכסטער פראגראם:
„יוסף אין עגיפטען"
דער זאל איז צענטראל בעהייצט.
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84
בן-ציון ווייטלער
צוזאמען מיט'ן גאנצען פילהאר-מאניע אנסאמבל
היינט, דאנערשטאג און מארגן, פרייטאג ווערט נישט געשפילט.
שבת, ד. 6. יאנואר, 4 נאכמ. פרייזען פון 70 גר. ביז 2.20 9 אוונט פרעמיערע!
פערבאטענע פערגעניגענס
לעבענס-בילד אין 3 אק-טען מיט א פראלאג מיט געזאנג און טענץ
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „פילהארמאניע"
אכטונג, זגיערזש! מארגן, פרייטאג, דעם 5-טען יאנואר, 9 אוונט
אין ווייס זאל, פילסודסקיעגא 17 נור איין אויפטריט פון בן-ציון ווייטלער צוזאמען מיט'ן גאנצען אנסאמבל אין די שפאנענדע סענסאצ. פיעסע
„באנדיט-דזשענטעלמען"
בילעטען צו בעקומען ביי ה' קארצארזש. די געקויפטע בילעטען אויפן 1. יאנואר זענען גילטיג

קין אנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16
היינט גרויסע פרעמיערע גרויס מייסטערווערק רעזשי CECIL B. de MILLE
„בונט פון יוגענד"
נעכסטער פראגראם: דאס גרויסע מייסטערווערק „אנקעל מאזעס" מיט מאריס שווארץ אין דער הויפטראלע
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהייב 4 א זייגער נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב 12 א זייגער בייטאג.
היינט גרויסע פרעמיערע
CHARLES BICKFORD אין דער הויפטראלע
ס'נעהמען אנטייל 300 ארטיסטען און טויזענטער סטאטיסטען.
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע
דער זאל איז גוט בעהייצט.

שווארצבערג'ס
בעוואוסטע קאפעלושען-ווערקשטעל
ביז איצט פיעטריקאווער 50, געפינט זיך איצט
6-ער שערפיען 30
(בענעדיקטא), פראנט, געוועלב
עמפפעהלט א גרויסען אויסוואהל פון
דאמען און מענער-היט
בעמערקונג: אלע רעפעראטורען, וואס זענען נעגעבען געווארען אויפ'ן אלטען אדרעס קענען לויט'ן נייעם אדרעס אויסגעקויפט ווערען.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אנדולאציע און מאניקור
ביי קערש, סקווערא 15

וויכטיג פאר דער לאדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז איז ערעפענט געווארען דאס
אמבולאטאריום
ביים פעראיין „עזרת עניים"
נאדלודקא 8, טעל. 153-99
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.
שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט ווייזיטען אהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
זאמשיקעס אין דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מינימאלען אפצאהל נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אפצאה-לונגען.
די פערוואלטונג.

פאר גאלד, בריליאנטען
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

אכטונג, צייטונגס-פערשפרייטער
(סעקציע פון פאמארסקא 15)
די אלע חברים, וואס האבען וואס פאר עס איז פרעטענסיע צו די קאנטארען בנוגע פראצענטער. חורות א.ז.וו. דארפען זיך אונבעדינגט מעלדען מאנטאג, דעם 8-טען יאנואר 1934, 8 א זייגער אוונט אין פעראיין. מיט אכטונג
די פערוואלטונג

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט.
זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

ערעפענט געווארען
אויף פיעטריקאווער 59
געוו. „Rogów"
פון גרעסטען אנאטאמיש-פאטאלאגישען
מוזעאום
וואס בעזיצט 6 אפטיילונגען, איבער 1000 עקספאנאטען, זעלטענע נאטור-ערשיינונגען פון דער וועלט ווי: צוויי צוזאמענגעוואקסענע קינדער (Sjami) א ציקלאפ מיט איין אויג, א קינד מיט 2 פנים'ער א. ז. וו.
אפען טעגליך פון 11 פריה ביז 11 אוו.
איינטריט נאר 50 גר.

Dr.
Wajnberg
סטעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראזי-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8-9 אוו

שכער אויף דער מאשין
ווערען אנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

כירורגישער קאבינעט
Dr. med. M.
Eljasberg
80 פיעטריקאווער 80
טעל. 117-87.
נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

אויערען, נאז און האלז-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולא-טארישע פון 11—2 און פון 5—8 אוונט.

לאדז, 4 יאנואר 1934

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 4 יאנואר 1934

ווערט אין ענגלאנד בעסער?

ווי אזוי מ'קעמפט געגען קריזיס אין פערשידענע לענדער

פון ענגלאנד קומען אין די לעצטע וואכן אן ידיעות וועלכע מ'איז שוין פון לאנג נישט געוואוינט צו הערן פון קיין שום לאנד: די עקאנאמישע לאגע אין דער אינזעל־מלוכה זאל זיך האבען אויף אזוי ווייט פערבעסערט, די ארבייטסלאזיגקייט איז אזוי בעדייטענד געפאלען, אז די רעגירונג האט בדעה צו פערלייכטערן די שטייערן לאסט פון דער בעפעלקערונג. עס זאלען אנולירט ווערען די רעדוקציעס פון די לוינען וואס די רעגירונג איז געווען געצוואונגען איינצופיהרען מיט עטליכע יאהר צוריק, כדי איינצוהאלטען דאס גלייכגעוויכט פון די פינאנצען. די אלע מיטלען דארפען הויבען די קויפספעהיגקייט פון דער בעפעלקערונג אויף פינף מיליאן פונט שטערלינג.

דער קאמף געגען קריזיס איז אין פערשידענע לענדער געפיהרט געווארען אין פערשידענע ריכטונגען און אויף פערשידענע אופנים. אין דייטשלאנד, פאר דער רעגירונג פון בריבינגען, איז געפיהרט געווארען א פאליטיק פון פערשטארקען די אינדוסטריע און פערבעסערן דעם עקספארט־בילאנס דורך ריקזיכטסלאזער רעדוקציע פון לעבענס־מצב פון דער בעפעלקערונג. די פרייזען זענען פערקלענערט געווארען, די ארבייטסלוינען זענען אראפגעזעצט געווארען ביז'ן מינימום און דערצו האט זיך דאס לאנד איינגעצען פערשלאסען פאר'ן אויסלענדישע אימפארט. אז די פאליטיק פון צוואנג צאמער פערארימונג פון דער בעפעלקערונג האט איינגעצען רואינירט דעם אינערליכען מארק און האט ביז צו דעם לעצטען גראד פערשארפט דעם קריזיס און ארבייטסלאזיגקייט.

אנהויבענדיג פון פאפענס רעגירונג און דורכן איצטיגען היטלעריסטישען רעזשים געשטיט אין דייטשלאנד דער קאמף געגען קריזיס אין שטויסען די ווירטשאפט דורך פערשיידענע אופנים. דאס ווייכטיגסטע מיטעל דערביי איז דער מאראטאריום אויף אויסלענדישע חובות און דאס פערוואנדלען די אויסלענדישע אקציאנערן, לויט וויעז האט זיך אויסגעדריקט ד״ר שאכט אין אונפרייווילליגע אקציאנערן פון דער דייטשער ווירטשאפט.

דאגעגען די אמעריקאנישער עקספערימענט פון רוזוועלט איז בעשטאנען אין קינסטליכע הויבען די קאניונקטור דורך הויכע די פרייזען, אזוי ווי די פרייזען האבען נישט געוואלט שטייגען, האט מען זיי געהויבען קינסטליך צו בענדיג די פול שטענדיג געזונטע וואלוטע קראנק צו ווערען. אין דערזעלבער צייט האט מען זיך בעמיהט צו צופאסען די ארבייטסלוינען צו די קינסטליך געהויבענע פרייזען און פון הויכע ארבייטס־פערדינסטען האט מען געוואלט אויף א קינסטליכען אופן שאפען פראספעריטי (וואוילשטאנד) דער־וויל איז נישט געלונגען צו דערגרייכען קיין ווירקליכע אויפלעבונג אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט.

פון די דאזיגע בידע שולען, פון דער יקרות שול און פון דער ביליגקייטס־שול, איז ענגלאנד נישט געגאנגען נישט לויט דער ערשטער נישט לויט דער צווייטער. זי האט נישט אויסגענוצט איהר פינאנציעלען אפאראט נישט צו פערארימען די בירגער. אויף א צוואנגסמעסיגן אופן, נישט צו שאפען א קינסטליכע הויך־קאניונקטור און האט זיך פעסט געהאלטען אן דעם כלל, אז די אויפגאבע פון יעדער פינאנציעלער ווירטשאפט איז קודם כל איינצוהאלטען די גלייכגעוויכט פון די פינאנצען אין לאנד. דאס אפזאגען זיך פון דער גאלד־וואלוטע אין יאהר 1931 איז אין ענגלאנד געווען א רעזולטאט פון דער ווירקליך אויסגעצונגען לאגע. אבער דאס פאלען פון פונט איז נישט אויסגענוצט געווארען אויף צו הויבען די אינערליכע פרייזען. נאר פערקעהרט, די רעגירונג האט מיט דער הילף פון די ווירטשאפטליכע ספעציען און דער ענערגישער אונטערשטיצונג פון דער גאנצער בעפעלקערונג זיך פערשלאגען דערצו אז די פרייזען זאלען בלייבען נישט געריהרט. און דער פונט איז נאך א געוויסער פעריאד פון פאלען געבליבען שטיין אויף איין מדרגה. די אונבעדייטענדע וואקלונגען פון פונט אויף די אויסלענדישע מערק האבען זיך כמעט נישט אפגערופען אויפ'ן אינערליכען לעבען פון לאנד גופא, באך די ערשטע רעדוקציעס פון די ארבייטס־לוינען און פון די פענסיעס, איז דער ביוואזייער געבליבען כמעט אונבעריהרט.

אין רעזולטאט זענען די פרייזען פון די ענגלישע סחורות געבליבען כמעט נישט געענדערט, די חובות־לאסט, וועלכע איז געלעגען אויף דער ענגלישער אינדוסטריע, איז געווארען פערלייכטערט, און די קויפסקראפט פון די ענגלישע ארבייטער און אנדערע שיכטען האט נישט געליטען. די פרייזען עקספאנס־צאלען וועלכע זענען איינגעפיהרט אלס שוץ־מיטעל אין דער צייט, ווען אין דער גאנצער וועלט איז אנגעגאנגען א הארצווייפעלטער צאל־קריג זענען נישט פערוואנדעלט געווארען אין פערבאט־צאלען (דאס הייסט אזעלכע, וואס האבען דעם ציל איינצושטעלן צו פערשפארען דעם וועג פאר פרעמדע סחורות אין געוויסען לאנד) נאר פערקעהרט די ענגלישע צאלען זענען אויסגענוצט געווארען אויף צו פערשטענדיגען זיך מיט די דאמיניאנען און מיט די אנדערע מלוכות. אין דערזעלבער צייט איז אויסגענוצט געווארען דער אומשטאנד, וואס בוי־מאטעריאלען זענען זעהר ביליג געווארען און ארבייטסהענד זענען אין לאנד געווען בענוג פרייע און

עס איז אומגערעכנט געווארען א גרויסע בוי־קאמפאניע, וועלכע איז געווען נישט גלאט א מיטעל צו קעמפען געגען דער ארבייטסלאזיגקייט, נאר האט ווירקליך ענטשפראכען דער בויט אין דירות, וואס האט זיך בעפיהלט אין לאנד.

די ענגלישע בעפעלקערונג איז נישט פערוואנדלט געווארען אין קיין מיטעל פאר דער אויפבלי־הונג פון דער באציאנאלער אינדוסטריע, ווי עס רעגירונג געוועהנליך די פערשידענע עקספערימענטאטארען אין די קאפיטאליסטישע לענדער, די פאלקס מיטלען זענען נישט איבערגעלייגט געווארען פון איין קעשענע אין דער צווייטע, נאר די בעפעל־קערונג איז לויט מעגליכקייט געשוינט געווארען, און עס זענען פאראן געוויסע סמנים, אז ענגלאנד הויבט אן אין פערגלייך מיט די אנדערע לענדער פון קאפיטאליסטישער אָרדנונג אַרויסצוגיין פון שנעלער קריזיס־קלעם.

די סאוויעטען אין פערגאנגענעם יאהר

עס שטייען פאר ווייטערדיגע ריזען־אינוועסטיציעס

אויפ'ן לייטענדען ארט ברענגט די „גאזעטא פאלסקא“ דעם בילאנס פון דער סאוויעטישער אויסערליכער און אינערליכער פאליטיק פאר'ן פערגאנגענעם יאהר 1933. דער בילאנס איז געצייכענט דורך דעם מאלאנטפולען מאסקווער קארעספאנדענט פון דער צייטונג אטמאר. דער מחבר ווייזט אן אויף די דערגרייכונגען פון ס.ס.ס.ר. אין דער אויסערליכער פאליטיק, אויפ'ן געביט פון דער נאציאנאליטעטען־פאליטיק און דאן גייט ער איבער צו דער ווירטשאפטליכער. ער שרייבט צ.א.

וואס אנבעלאנגט די ווירטשאפטליכע ענינים איז די פערבעסערונג א בולטע. אין משך פון יאהר 1933 האט מען געלאזט אין גאנג א רייהע נייע ריגאנטישע אונטערנעהמונגען, צווישען וועלכע מען דארף דערמאנען די ריזיגע פאבריק פון טראקטארען אין טשעליאבינסק, א פאבריק פון לאקאמאטיוען אין לוגאנסק, א גרויסען כעמישען קאמבינאט אונטער מאסקווא און באבריק. עס איז געלאזט געווארען אין גאנג דער דניעפראסטראי פון צפון אויפ'ן טייך סוויר ביי לענינגראד און עס איז געעפענט געווארען דער ריזענקאנאל צווישען באלטיק און צפון־ים. איך רוף אן צוליב מאנגעל אין פלאץ בלויז איין קליינעם חלק פון די אינוועסטיציעס.

אויב עס גייט וועגען בעהערשען די נייע ווארשטאטען פון ארבייט, איז דער פראצענט פון די אונטערנעהמונגען, וועלכע פיהרען יווירקליך אויס לויט'ן פלאן די בעשטימטע ארבייטען בעדייטענד געוואקסען. בנוגע די אנדערע פאבריקען דארף העלפען דער דעצעמבער־דעקרעט פון דער רעגירונג, וועלכער לייגט ארויף הויכע שטראפען פאר נישט ערפילען די אויפגאבען פון דער אינדוסטריע, וואס זענען פאראויסגעזעהן אין פלאן. צו די ערנסטע ערפאלגען אויפ'ן אינדוסטריעלען פראנט דארף מען צורעכענען דעם פאקט, וואס עס איז געלונגען צו בעהערשען דעם סאבאטאזש אין קוילען־ראיאן. די לאגע פון דורכשניטליכען בירגער האט זיך גאנץ ווייניג פערבעסערט.

דער גלענצענדער שניט האט געזיכערט די רעגולערע אפראוויזאציע פון די שטעט, די פערשטארקטע פראדוקציע פון נויטווענדיגען פון ערשטען געברויך האט אבער נאך נישט דערגרייכט צו די איינוואוינער פון די שטעט, דערביי שטייגען די פרייזען ענטשידען אריבער די קויפסקראפט פון דעם מאסען־פערברויכער. די פערגרעסערונג פון דער פראדוקציע פון געגענשטאנדען פון ערשטען געברויך, וואס איז געמאכט געווארען דורך סטאלינען דרייפאכיגע איז איינער פון די וויכטיגסטע ריכטליניעס אין נייעם פינפיאהר־פלאן. מען וועט אלזא לכל הפחות מוזען ווארטען א יאהר צייט ביז עס וועט ווירקליך לייזער ווערען אויף דעם געביט.

די פינאנץ־ענינים זענען אין משך פון פאריגען יאהר בעדייטענד רעגולירט געווארען. די קויפס־קראפט פון טשערוואניעץ איז אפילו געשטיגען בנוגע איינינע ארטיקלען.

די בעהויפטונג, אז דער סאוויעטען־פארבאנד האט פערענדיגט די גרויסע אינוועסטיציעס אין ערשטען פינפיאהר איז א טעות. הונדערטער נייע גיגאנטען האבען געשאפען נייע ווירטשאפטליכע געברויכען, א שטייגער, אויפ'ן געביט פון טראנספארט, וואס זיין מצב איז באמת א טראגישער. אויף איין זעקסטעל פון ערד־באלעם איז דער פאהר־פלאן ווי עס איז רעגולירט בלויז אויף דריי באהן=ליניעס. לויט די אויבענאויפיגע אויסרעכענונגען נויטיגט זיך רוסלאנד אין נייע 50000 קילאמעטער באהן־ליניעס, שוין נישט רעדענדיג וועגען דער נויטווענדיגקייט צו רעמאנטירען דעם איצטיגען מאבאר, די ליניעס, די וואגאנען א.אז.וו. עס וועלען אלזא מוזען ווייטער געפיהרט ווערען גרויסע אינוועסטיציעס כאטשבי אויף דעם דערמאנטען געביט. די נייע גרויסע אינוועסטיציעס וועלען מוזען ווידער אויף א געוויסער צייט ברענגען צו א פערקלענערונג פון לעבענס־ניוואָ פון די מאסען, ביי וועלכע עס האט א בליק־בעטען א שיין פון פערבעסערונג.

די יודען אין לעטלאנד און עסטלאנד

זייער שטעלונג אין ווירטשאפטליכען און קולטורעלען לעבען

דער אלגעמיינער וועלט־קריזיס האט נאטירליך אויך שטארק געווירקט צו פערערגערן דעם מצב פון די יודען, אין לעטלאנד און אין עסטלאנד אבער לפי־ערך לעבט זיך דארט די יודען נישט שלעכט. אויף פערשידענע ווירטשאפטס־געביטען שפילען די יודען עד־היום א בעדייטענדיגע ראלע. אזוי, למשל, אין לעטלאנד אין דער טעקסטיל־ און האלץ־בראנזע איז דער אנטייל פון די יודען כמעט א דאמינירענדיגער. אין די דאזיגע צוויי וויכטיגסטע בראנזשעס זענען בעשעפטיגט פיל טויזענטער יודען אונטערנעהמער, ארבייטער און פערמיטלער, אפגערעדט שוין פון דער בעדייטענדיגער ראל, וואס יודען שפילען אין דעם מסחר און עקספארט. דאגעגען איז די לאגע ערגער אין דער פראווינץ. אין עסטלאנד איז ווידער די לאגע אינגאנצען אנ'אנדערע. צוליב זייער קליינער צאהל (אינגאנצען זענען דארט דא נאטורליזירטע יודישע בירגער נישט מעהר ווי 3000 נפשות) שפילען זיי נאטירליך אין עקאנאמישען לעבען פון לאנד א גאנץ אומבעדייטענדיגע ראלע מיט קליינע איינצעלנע אויסנאמען.

בנוגע דעם באיקאט געגען היטלעריסטישען דייטשלאנד. וואס שייך לעטלאנד, ווערט דארט דער באיקאט דורכגעפיהרט מיט גרויס בעגייסטערונג און פיל ענערגיע. אזוי, אז די רעזולטאטען זענען זעהר בעמערקבארע. דייטשע סחורות ווערען אלץ מעהר ארויסגעשטויסען פון מארק און פערביטען מיט אנדערע, דערהויפט מיט פוילישע. בראש פון דעם באיקאט־קאמיטעט שטעהט איצט בעדייטענדיגער עקאנאמיסט און טעמפעראמענטפולער איבערגעגעבענער יודישער כלל טוער ווי ד״ר זיוו, וועלכער גיט זיך אפ מיט לייב און לעבען דער דאזיגער אקציע.

דאס יודישע קולטור־לעבען אין עסטלאנד, הים די יודען געניסען דארט פון אנ'אפיציעל־אנערקענטער קולטור אויטאנאמיע איז א נישטיגס און האט עד־היום נאך נישט געשאפען קיין פאזיטיווע קולטור־ווערטען, אויסער א פאר נאציאנאלע שולען. מ'איז א מיקראסקאפישער יודישער ישוב מיט אלע זיינע כאראקטעריסטישע אטריבוטען. גאנץ אנדערש זעהט אויס דאס יודישע קולטור־לעבען אין לעטלאנד. דא פולסירט א שטארק פערצווייגט און איינערלייד־אינטענסיווער לעבענס־שטראם. א גרויסע נעץ פון העבר. און יודישע שולען, וואס געניסען פון אלע מלוכה־רעכט און סובסידיעס, בעדעקט דעם גאנצען יודישען ישוב. דאס יודישע שול־וועזען ווערט אנגעפיהרט פון אנ'אויטאנאמען יודישען שול־דעפארטאמענט ביים בילדונגס=מיניסטעריום, איבער זעכציג פראצענט פון יודישע קינדער בעזוכען העבר. שולען. א גאנץ קליינער פראצענט, וואס האלט זיך אין קלענער ווערען, בעזוכט פראמד־שפראכיגע שולען. די דייטשע שולען, וואו יודען, דערהויפט פון די פלוטאקראטישע קרייזען, האבען זיך פריהער געשטופט אהין, האבען איצטער פערלוירען זייער צוציאונגס־קראפט און די יודישע תלמידים פערלאזען זיי מאסענווייז.

א חוץ די צאהלרייכע העבר. און יודישע גרונט=מיטעל און פראפעסיאנעלע שולען עקזיסטירט אין ריגע א גרויסער נאציאנאלער פאלקס־אוניווערזיטעט מיט הונדערטער צוהערער. דארטען ווערען געלייענט לעקציעס אין יודיש און העבראיש איבער זייער פיל וויסענשאפט־געביטען, איבער־הויפט אויפ'ן געביט פון העבראיסטיק. דער גרינדער און אנפיהרער פון דער פאלקס־אוניווערזיטעט איז ד״ר נאדעל ער לייענט דארטען יודישע געשיכטע, העבר. שפראך־וויסענשאפט און פסיכאלאגיע. צווישען די לעקטארען געפינען זיך א גאנצער רייהע וויסענשאפטלער און יודישע שריפטשטעלער, ווי לאצקי־בערטאלדי, פראפ. לאזארסאן, ד״ר זיוו, ד״ר הערצפעלד א.א. ביי דעם פער. מלוכה־שען אינסטיטוט איז געעפענט געווארען נישט לאנג א ספעציעלער מעטים=קורס, וואו דאס רוב סטודענטען פון דעם קורס זענען יודען.

א בעזונדערע חשיבות פאר דעם יודישען קולטור=לעבען אין לעטלאנד און אויך פאר די שכנות'דיגע לענדער וועט האבען דער העכערער "ייִ"אאיסטישער אינסטיטוט, וואס ווערט איצט געעפנט אין ריגע דורך דעם בעקאנטען לייטישען יודישען קולטור=טוער ד״ר הערמאן וואסערמאן, דעם פיהרער פון „תרבות“ אין לעטלאנד. צווישען די דאצענטען בעטייליגען זיך פראפ. ש. דובנאוו, וואס האט זיך איצטער בעזעצט אין ריגע.

אין לעטלאנד פולסירט אויך א שטארק יודיש פאליטיש־געזעלשאפטליך לעבען. יודישע פאליטיקער, ווי די סיים־דעפוטאטען ראב. נוראק, דובין און ווייטענבערג שפילען א בעדייטענדיגע ראלע אין דעם פאליטישען לעבען פון לאנד. צווישען די אנפיהרענדיגע פיגורען פון דעם יוד. פאליטישען לעבען געפינען מיר אזעלכע בעקאנטע פערזענליכקייטען, ווי ד״ר יעקב העלמאן (דער רעד. פון „פריהמארגען“), פראפ. לאזארסאן א.א.

טרויער פון רומענישע יודענטום

צוליב דעם מארד פון פרעמיער דוקא

בוקארעשט. (יט״א) אין אלע סינאגאגען אין רומעניען זענען פארגעקומען ספעציעלע טרויער־הזכרות נאכ'ן ערמארדעטען פרעמיער דוקא. אין בוקארעשטער הויפט־טעמפעל האט געהאלטען א טרויער־רעדע דער רב=הכולל סענאטאר ד״ר נעמי־ראווער, וועלכער האט ערקלערט, אז דער העלד. וואס האט בעקעמפט דעם אנטיסעמיטיזם אין רומעניען, איז איצט געפאלען א מערטירער. די פאמיליע פון ערמארדעטען האט בעקומען צאהלרייכע קאנדאלענץ־דעפעשען פון אלע יודישע פארטייען און אינסטיטוציעס. אין דער לוויה פון פרעמיער האט זיך בעטייליגט א צאהלרייכע יודישע דעלעגאציע, וועלכע האט רעפרעזענטירט דעם גאנצען יודישען קיבוץ אין רומעניען.

די יודישע עפענטליכע מיינונג פאלגט נאך מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט די אויספארשונג, וואס ווערט געפיהרט ארום מארד פון פרעמיער דוקא. די יודישע קרייזען גיבען זיך אפ א חשבון, אז פון רעזולטאט פון דער דאזיגער אויספארשונג איז אפהענגיג, ווי די רעגירונג וועט להבא בעהאנדלען די אנטיסעמיטישע „אייזערנע גווארדיע“.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 4 יאנואר י"ז טבת תרצ"ד

זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.35

פראקלאמירט אנ'איינטאגיגען פראטעסט-שטרייק

געגען געזעץ, וואס פערערגערט די ארבייטס-בעדינגונגען

(2) אין לאקאל פון דער קרייז-קאמיסיע פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער צווישן פעראיינס קאמיסיע וועגן פראקלאמירען א פראטעסט-שטרייק און בעשטימען א טאג.

דעפ. שטשערקאווסקי האט געפיהרט די זיצונג.

עס זענען געהאלטען געווארען רעפעראטען אין וועלכע עס איז אנגעוויזען געווארען, אז דאס פערלענגערן די ארבייטס-צייט אין דער וואך, וועט נישט פערלייכטערן דעם קריזיס, נאר להיפך, נאך מעהר פערשטארקען און פערגרעסערן די ארבייטסלאזיגקייט.

ווייטער האבען זיך די רעדנער זעהר שארף ארויסגעזאגט געגען נייעם פערזיכערונגס געזעץ.

נאך א לענגערע דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכע עס ווערט פראקלאמירט אנ'איינטאגיגער פראטעסט-שטרייק, אין טאג פון 10 יאנואר ה. י. געגען פערערגערן די ארבייטס-בעדינגונגען. גלייכצייטיג פאדערט די פערזאמלונג איינצופיהרען גאר בקרוב א געזעץ וואס זאל פארזעהן א 40-שעהדיגע ארבייטסוואך פאר פוילישע ארבייטער.

אונאפהענגיג אויפן פראקלאמירטען שטרייק, בעשליסט די פערזאמלונג, מיט אלע מיטלען צו שטעלען א ווידערשטאנד געגען פערלענגערן די ארבייטסצייט און געגען פערקלענערן דעם אפצאהל פאר איבערשעה'ן, אויך צו פאדערן פון די אינ-דוסטריעלער צו שליסען א נייעם קאלעקטיוון אפמאך.

• • •

נעכטען אוועגד איז אין לאקאל פון די פראפ. פעראיינען אויף פארי עשנע 26 פארגעקומען א בעראטונג פון פאבריקס-דעלעגאטען, וועלכע זענען אנגעשלאסען אין קלאסען-טעקסטיל-פעראיין.

אויף דער בעראטונג זענען געווען פערטרע-טען די גרעסטע לאדזער פאבריקען. נאך א רעפע-ראט פון סעקרעטאר פון דער טעקסטיל-צענטראלע ה' וואלטשאק איז אנגענומען געווארען די רעזא-לוציע וועגן פראקלאמירען אין טאג פון 10-טען יאנואר אנ'איינטאגיגען פראטעסט-שטרייק געגען פערערגערן די ארבייטס-בעדינגונגען.

בערויבט א יודישען קצב

דער רויבער האט דעם יוד ארויסגענארט אויפ'ן פעלד

(א) צום קצב סאנדלער, רזשגאווסקא 1, איז נעכטען געקומען א פערזאן, וועלכער האט איהם פארגעלעגט צו געהן אין דארף זארזשעוו, לעבען לאדז, דארט צו קויפען בהמות. דער זעלבער האט זיך פארגעשטעלט, אז ער איז א בהמות-הענדלער. סאנדלער האט געגעבען זיין זוהן יצחק 300 זל. און איהם געהייסען מיטגעהן מיט'ן „בהמות-סוחר".

ווען ביידע זענען אנגעקומען אין אלט-ראקיציע האט דער „סוחר" אפגעשטעלט יצחק'ן און ארויסכאפענדיג א באגנעט, האט ער געפאדערט פון דעם יונגען סאנדלער די 300 זל. ווען יצחק סאנדלער האט זיך אפגעזאגט צו געבען דאס געלד, האט דער רויבער יצחק'ן אומגעווארפען אויף דער ערד און אונטער דער דראהונג פון באגנעט, ביי איהם צוגערויבט די 300 זל.

דער רויבער איז אנטלאפען. די פאליציי האט אונטערגענומען א געיעג אויף דעם רויבער.

א פאליטישער פראצעס

(2) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען 24-יעהריגען יהודה לייב זאמעלאוויטש, 29-יעהריגען וואלף לעדערמאן, 28-יעהריגען יעקב מאיר לאנדסבערג, 17-יעהריגען חיים יצחק שיינערט און 27-יעהריגען יוזעף דראבאטש.

לויט'ן בעשולדיגונגס-אקט איז צו זעהן, אז אין דער וואוינונג פון בעשולדיגטען יהודה לייב זאמעלאוויטש, 11 ליסטאפאד 47, האט פאליציי געפונען א קאמוניסטישע דרוקעריי און די אנדערע בעשולדיגטע האט מען געטראפען אין דערזעלבער דרוקעריי און זענען דארט געווען פערנומען מיט קאמוניסטישע דרוק-ארבייט.

אין בעשולדיגונגס-אקט איז געזאגט מיט אלע פרטים, איבערגעגעבען געווארען ווי אזוי די פא-ליציי האט ענטדעקט די דאזיגע דרוקעריי און ווי אזוי עס איז אויסגעפיהרט געווארען דער ארעסט פון די בעשולדיגטע.

ווייטער ווערט איבערגעגעבען אין בעשול-דיגונגס-אקט, אז בעת די פערזענליכע רעוויזיעס, האט מען ביי די ארעסטירטע געפינען קאמוניסטישע ליטעראטור, און אז אין דער דערמאנטער דרוקעריי האט מען געדרוקט די קאמוניסטישע פוילישע צייטשריפט „רויטער צוואנגארד" און אנדערע קאמו-ניסטישע אויסגאבען.

נאכדעם ווי עס זענען אויסגעהערט געווארען די בעשולדיגטע, בעשולדיגער און פערטיידיגער, האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען עס ווערען פערמשפט: זאמעלאוויטש און לעדערמאן — צו 4 יאהר יעדער; לאנדסבערג און שיינערט — צו 3 יאהר יעדער און דאבראבאטש — 1 יאהר תפיסה.

„נישט שטענדיג בעשעפטיגטע" פערלירען דאס רעכט אויף דער קר.-קאסע

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אריינגיין אין קראפט פון 1-טען יאנואר די נייע געזעצן וועגן סא-ציאלע פערזיכערונגען, איז אומדערווארטעט ארויס א נייע גזירה פאר יודישע ארבייטער.

לויט'ן אלטען געזעץ, איז געווען א גרופע די א. נ. „נישט שטענדיג בעשעפטיגטע", ד. ה. ארבייטער, וועלכע האבען נישט קיין שטענדיגע אונטערנעהמער. צו דער דאזיגער גרופע האבען געהערט הויפטזעכליך טרעגער, פליישער-ארבייטער, בעקער - ארבייטער, וועלכע ארבייטען בלויז „פייראוועגטן" א. א. די דאזיגע גרופע האט געצאלט בלויז דעם טייל, וואס די פערזיכערטע צאהלען, און האבען גענאסען פון די זעלבע פערזיכערונגען, ווי דער כלל פערזיכערטע.

נעכטען האט מען פלוצלינג אין אלע אפטיי-לונגען פון דער לאדזער קראנקען-קאסע אויפגע-הערט צו געבען די אויבענדערמאהנטע פערזיכער-טע מעדיצינישע הילף. דער סעקרעטאר פון פליישער-ארבייטער-פעראיין האט גלייך אינטער-ווענירט אין דער קראנקען-קאסע און דארט האט מען איהם דערקלערט, אז דאס נייע געזעץ זעהט בכלל נישט פאר אזא גרופע פערזיכערטע און אויף דעם סמך, וועלען אלע „נישט שטענדיג בעשעפטיגטע" אויסגעשטראכען ווערען פון דער קראנקען-קאסע.

דער ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען האט אפגעהאלטען א ספעציעלע זיצונג און בעשלאסען ארויסצושיקען די טעג א דעלעגאציע אין מיניסטעריום פאר סאציאלע שוץ.

די דאזיגע גזירה טרעפט צום מייסטען דעם ארימסטען טייל פון די יודישע ארבייטער.

פאליטישע ארעסטען

(א) אין דער סביבה פון קאלא זענען אדורכגעפיהרט געווארען רעוויזיעס און עס זענען ארעסטירט געווארען 20 פערזאן, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין קאמוניסטישער טעטיגקייט.

Dr.

Wołkowyski

4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90

נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע

אויפנאהמס-שעה'ן פון 8-1 מיטאג און 5-9 אוונט.

נייע רעוויר-פערטיילונג פון די לאדזער פראקורארען

די שטאט איז פערטיילט אין 9 רעווירען

(א) אין שייכות מיט דער פערבייטערונג פון קרייז פון לאדזער קרייז-געריכט, איז איינגע-פיהרט געווארען א נייע רעוויר-פערטיילונג פון די פראקורארען. דער לאדזער קרייז איז פערטיילט גע-ווארען אויף פאלגענדע 9 רעווירען:

דעם 1-טען ראיאן, וועלכער נעמט ארום דעם 11, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען געהער דעם פראקוראר קארסקי.

דעם 2-טען ראיאן נעמט ארום דעם שטח פון 7-טען קאמיסאריאט — פראקוראר שקאפסקי.

דעם 3-טען ראיאן (5-טען קאמיסאריאט) — פראקוראר דרעשער.

4-טען ראיאן (1, 2 און 3-טען קאמיסאר-יאט) — פראקוראר כאוולאווסקי.

5-טען ראיאן (4, 6, 8, 9 און 10-טען קא-מיסאריאט) — פראקוראר גורייעיוסקי.

6-טען ראיאן (לאסקער קרייז, זיץ-ארט אין לאדז נעמט ארום די שטעט פאביאניץ און לאסק און לאסקער קרייז) — פראקוראר קאמאראווסקי.

7-טען ראיאן (לאדזער און בזשעזינער קריי-זען, זיץ-ארט אין לאדז) — פראקוראר ניקיטיענקא.

8-טען ראיאן (לענטשיצער קרייז — פראקו-ראר גזשעגאזשעווסקי.

9-טען ראיאן (קוטנער קרייז) — פראקוראר גזשעגאזשעווסקי.

בראש פון דעם אמט שטעהט דער פראקוראר קאלאפסקי. פערטרעטער: וויצע פראקורארען: זאליטשינסקי און קאזלאווסקי. לייטער פון סעקרע-טאריאט — לעאן שאר.

די נייע ראיאנען-פערטיילונג איז פערפליכ-טענד פון 2-טען יאנואר אן.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראגוטא 8, טעל. 179-89

נעהמט אן פון 8-11 און פון 4-8 אוונט.

זונטאג פון 11-2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אונבעמיטעלטע -- לעטשניצע-פרייזן

יודישע דעלעגאציעס ביים וואיעוואדע האוקע-נאוואק

צו ניי-יאהר-וואונשען

(—) אין טאג פון ניי-יאהר האט דער לאד-זער וואיעוואדע אנגענומען ניי-יאהר-וואונשען פארן מלוכה-פרעזידענט און פאר דער פוילישער מלוכה. פון יודישע אינסטיטוציעס האבען דעם וואיעוואדע איבערגעגעבען וואונשען פאלגענדע פערזאנען: אין נאמען פון דער יודישער קהלה — פרעזעס פון קהלה-ראט ליבערמאן און וויצע-פרעזעס אדוו. ווייצמאן. פון דער האנדווערקער-קאמער — ה' קאזשימיערסקי. פון דער פאלקס-פארטיי — ה' כארי. פון דער יודישער האנדווער-קער-עקספאזיטור — ה' גלאסען. פון סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 73 — ה' לצוושטיין. פון סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 10 — ה' אינזש. פראשקער.

בעדייטענד פערקלענערט דעם צאל-טאריף אויף קינסטליכע זייד

(אג) פון 1-טען יאנואר זענען אריין אין קראפט די נייע צאל-סטאווקעס פאר קינסטליך זייד. די דאזיגע סטאווקעס זענען בעדייטענד ניד-ריגער ווי די ביזאיצטיגע. ביז צום 1 יאנואר האט דער צאל בעטראפען 12 זל. פון קילא, דערביי האבען די שטייער-אפצאהלען בעטראפען 10 פרא-צענט. איצט בעטרעפט דער צאל 3 זל. פון קילא און דער שטייער-אפצאהל 20 פראצענט.

די פעראינטערעסירטע קרייזען ערקלערען די רעדוקציע פון צאל-טאריף מיט דער אינטער-ווענץ פון דער זאקען און דער וועבעריי-אינדוסטריע, וועלכע האבען צוליב דעם צו הויכען צאל אויף קינסטליך זייד נישט געקענט בעציהען דאס דאזיגע ארטיקעל און עס האט פאר זיי אונמעגליך גע-מאכט יעדע קאנקורענץ.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בײנאכט דיזשורירען: ש. יאנקע-לעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימא-נאווסקיעגא 37) ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6) ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעט-ריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

Dr. med.

Z.Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

פאר עובר זיין אויפן 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג

בעשטראפט מיט געלד-שטראף און ארעסט

(א) פאר עובר זיין אויפן 8-שעה'דיגען אר-בייטס-טאג און פאר ארבייטען ביינאכט זענען דורכ'ן ארבייטס-געריכט פערמשפט: דעם לייטער לאוויניצקי, פון דער וואורשט-פאבריק, גלובנא 16, אויף 200 זל. שטראף אדער 14 טעג ארעסט.

דעם סוויטער-פאבריקאנט מאיר גאלדרינג פון נא-וואמיעסקא 10 אויף 150 זל. שטראף אדער 10 טעג ארעסט. דעם זאקען-פאבריקאנט גרינבערג, פון גדאנסקא 133, אויף 200 זל. שטראף אדער 14 טעג ארעסט.

ספעציעלע הייל-קאסטען אין דער קראנקען-קאסע

וועט גענומען ווערען ערשט אין עטליכע טעג ארום

(2) ווי מ'טיילט מיט פון דער קראנקען-קאסע, ווערט נאך ביז איצט די ספעציעלע הייל-קאסטען נישט גענומען. די פערזיכערטע וועלען זיך נאך עטליכע טעג קענען היילען אומזיסט. דער אפצאהל וועט גענומען ווערען ערשט דאן, ווען די פארשריפטען וועלען פערעפענטליכט ווע-רען.

פאַרוואָס איז געקומען צו דער ליקווידאַציע פון דער „דזשאָינט"-וועבעריי אין לאָדז

איבער 100 טויזענד זל. געזעלשאַפטליך געלד איז געגאַנגען פאַרלוירן אין דער אונטערנעהמונג

די פאַבריק מוז איבערגעגעבן ווערן דער געזעלשאַפט „אָרט"

מיר האָבען נעכטען געגעבען אַ קורצע באַריכט וועגען דעם, אַז די מעכאַנישע וועבעריי וועלכע איז געשאַפען געוואָרען מיט'ן געלט פון „דזשאָינט" דורכ'ן רעטונגס-קאָמיטעט און וועלכע האָט געזאָלט דינען צו לעזען דאָס פּראָבלעם פון איבערפיהרען די יודישע האַנדוועבער אין די מעכאַנישע פאַבריקען — האָט זיך ענטגילטיג ליקווידירט. ס'איז כדאי זיך צו פאַרנעהמען מיט דעם דאָזיגען ענין, מיט דער דאָזיגער לעבענס-בויטיגער אינסטיטוציע אין וועלכער ס'איז

אַריינגעלעגט געוואָרען איבער 100 טויזענד זל.

געזעלשאַפטליך געלד האָט איינגענומען אַן אַ שבעה'לען סוף, צוליב דער מיסווירטשאַפט, וועלכע האָט דאָרט געהערשט.

דער אָנהויב פון דער געשיכטע דאַטירט זיך פון יאָהר 1929

דאָס פּראָבלעם פון די יודישע האַנדוועבער

אין לאָדז, איז געוואָרען ברענענד: די האַנדוועבעריי האָט אינגאַנצען פאַרלוירען איהר עקזיסטענץ-באַרעכטיגונג, און טויזענדער יודישע האַנדוועבער אין לאָדז האָבען פאַרלוירען זייער חיונה. דער איינציגער אויסוועג: איז אַלזאָ געווען, אויסצולערנען די יודישע האַנדוועבער מעכאַנישע אַרבייט און די איבערפיהרען אין די פאַבריקען. „דזשאָינט" האָט אויסגעדריקט די גרייטקייט מיטצוהעלפען צו לעזען דאָס פּראָבלעם און אין יאָהר 1929 איז פאָרגעקומען

די ערשטע בעראַטונג

פון געזעלשאַפטליכע טוער אין לאָדז וועגען דעם דאָזיגען ענין, צו דער דאָזיגער בעראַטונג זענען נישט איינגעלאַדען געוואָרען די אינסטיטוציעס, וועלכע האָבען אין דער הינזיכט פיל פּראַקטיק און וועלכע וואָלטען געקאָנט אַוועקשטעלען די פראַגע אויף אַ רעאַלען און פּראַקטישען באָדען, ווי „אָרט" טעקסטיל אַרבייטער פעראיין, און די טעקסטיל-שול אויף דער פּאַמאָרסקאַ גאַס.

דער „נייער פאָלקסבלאַט" האָט דאַן גלייך אָנגעוויזען אויף דעם דאָזיגען כשלון און אַלס רעזולטאַט דערפון איז געשאַפען געוואָרען וועגען דעם ענין נאָך אַ בעראַטונג און ס'זענען ווייטער נישט איינגעלאַדען געוואָרען די דערמאָנטע אינסטיטוציעס, נאָר בלויז פון די דאָזיגע אינסטיטוציעס.

אויף דער דאָזיגער צווייטער בעראַטונג איז בפירוש

בעשלאָסען געוואָרען, אַז דאָס שאַפען אַ בעזונדערע פאַבריק אויף אויסצולערנען די מעכאַנישע אַרבייט איז נישט פּראַקטיש

און נישט צוועקמעסיג און אַז אויב דער „דזשאָינט" וויל העלפען דאָס באמת ברענענדע פּראָבלעם, זאָל ער עס דאַן טון אויף דעם אופן, אַז ער זאָל געבען די מיטלען צו בעזאָרגען די אויסגעלערנטע מעכאַנישע וועבער אין די וואַרשטאַטען פון „אָרט" און פון דער טעקסטיל-שול זיך איינצואָרדנען אין די פאַבריקען פון יודישע אינדוסטריעלער, צו דעם צוועק זאָל אויך געשאַפען ווערען אַ געזעלשאַפטליכער קאָמיטעט וועלכער זאָל ווירקען ביי די יודישע פאַבריקאַנטען אַריינצונעהמען אין זייערע פאַבריקען יודישע מעכאַנישע וועבער.

ווי ערשטוינט זענען אָבער די אָנטיילנעהמער פון דער בעראַטונג געוואָרען ווען באַלד אויף צו מאָרגען האָט מען זיך דערוויסט אַז דער רעטונגס-קאָמיטעט האָט

פאַר 2000 דאָלאַר

וואָס דער „דזשאָינט" האָט געגעבען צו דעם צוועק געפאַכטעט אַ וועבעריי פון צוואַנציג ענגלישע שטוהלען, באַלד דער פאַכט-אָפּמאַך איז געווען נישט קיין גינסטיגער, ווייל מ'האָט געצאָהלט בלויז פאַכט צו 1 דאָלאַר אַ וואָך פאַר אַ שטוהל..

ערשט נאָכן אַדורכפיהרען די דאָזיגע טראַנזאַקציע האָט זיך אַ דעלעגאַציע פון רעטונגס-קאָמיטעט אין די פּערזאָנען פון די ה"ה: האָכענבערג, קראַסוצקי און באַנאַש, וועלכע האָבען געוואָלט האָבען פון „אָרט" איינציגע פּראַקטישע אָנווייזונגען וועגען פיהרען די אונטערנעהמונג. אין „אָרט" האָט זיך אַנטוויקעלט דעמאָלט אַ דיסקוסיע וועגען דעם ענין און די דעלעגאַטען פון רעטונגס-קאָמיטעט האָבען אויף אַזאַ אופן מאָטיווירט די שטעלונג צו שאַפען די וועבעריי: „אָרט" לערנט אויס העכסטענס 50 ביז 60 שילער אַ יאָהר און דער רעטונגס קאָמיטעט וואָלט געוואָלט דאָס גאַנצע וועבער-פּראָבלעם לעזען אין פאַרלויף פון עטליכע יאָהר. טויזענדער האַנדוועבער מוזען זיך דורך דער צייט אויסלערנען מעכאַנישע וועבעריי און דאָס קען מען נאָר טון ווען דער קאָמיטעט וועט האָבען אַן אייגענע וועבעריי. דעמאָלט האָט מען דער דעלעגאַציע אויפמערקזאַם געמאַכט אַז ווען זיי האָבען געפאַכט שמאָלע ענגלישע וועבשטוהלען איז דער צוועק סיי ווי סיי פאַרלוירען, ווייל פון ענגלישע שטוהלען איז פאַראַן אַ גרויסע רעזערוו-אַרמעע פּוילישע אַרבייטער און מ'דאַרף נישט שאַפען אַזאַ אַרמעע פון יודישע אַרבייטער. די יודישע האַנדוועבער האָט מען געדאַרפט לערנען אויף קאָנט-שטוהל, פלוש, אָדער אויף זייד-שטוהל, דעמאָלט וואָלט דער ענין אַנדערש אויסגעזעהן, דאָס אַלץ האָט קיין פּעולה נישט געהאַט און די אונטערנעהמונג איז געבראַכט געוואָרן אין באַוועגונג, שוין דעמאָלט באַלד אין אָנהויב האָט זיך אַרויסגעוויזן אַז די וועבעריי וועט מוזען האָבען גרויסע דעפיציטען,

די 20 שטוהלען

זענען געווען צו ווייניג אַז זיי זאָלען קענען אויסהאַלטען די גרויסע אַדמיניסטראַציע, (וועלכע איז געווען ערהעבליך פערגעהאַן ביי אַ געזעלשאַפטליכער אינסטיטוציע). די צאָהל שילער האָט געמוזט זיין קליין, ווייל צו די שטוהלען האָט מען די נישט געקענט צולאָזען. די פאַבריקאַנטען וועלכע האָבען אָהין געגעבען אַרבייט האָבען פערלאַנגט גוטע סחורה און מ'האָט געמוזט צונעהמען קוואַליפיצירטע אַרבייטער. די שטוהלען זענען אָבער פאַר באַכלעסיגט געוואָרען, די אָנפיהרונג האָט נישט געהאַט קיין אַהנונג וועגען פיהרען אַ וועבעריי און אַזוי אַרום איז אין פאַרלויף פון אַ יאָהר צייט פון צוויי טויזענד דאָלאַר קיין שריד ופליט נישט געבליבען.

דער רעטונגס-קאָמיטעט האָט זיך דעריבער אָפּגעשטעלט אויף דעם וואָס מ'זאָל ווייטער טון און דעמאָלט איז בעשלאָסען געוואָרען אַז דער „דזשאָינט" זאָל געבען ווייטערע 5000 דאָלאַר. פון דעם געלד וועט מען איינקויפען אַ גרעסערע צאָהל אייגענע וועב-שטוהלען, אַזוי אַז מ'וועט נישט דאַרפען צאָהלען קיין פאַכט, די אַדמיניסטראַציע וועט בלייבען די אייגענע און אַזויאַרום וועט די פאַבריק זיך קענען אויסהאַלטען, מ'האָט אַלזאָ איינגעקויפט פרישע 37 וועב-שטוהלען (אָן ווידער ענגלישע), 20 וועב-שטוהלען האָט אַריינגעשטעלט דער געזו. סענאַטאָר בורדינער, מ'האָט געדונגען אַ ביליגען לאָקאַל אויף ציגעל-גאַס 66 און דער קאָמיטעט איז שוין געווען אין בעזיץ פון אַ גרויסער פאַבריק פון

57 שטוהלען

מיט אַלע בעבען-איינריכטונגען, און ווידער האָבען זיך אָנגעהויבען די אייגענע פעהלער וואָס פריהער: די גרויסע אַדמיניסטראַציע, די אָנפיהרונג און אַלע נעבען-וואַכען, תגם די פאַבריק האָט שוין אויפגעהערט צו זיין די שולע פאַר האַנדוועבער, נאָר געוואָרען אַ געוועהנליכע לוין-וועבעריי, אַ חוץ דעם איז דאָ'ס געווען אַ נישט-ראַציאָנעלע ווירטשאַפט, וואָס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען דורך אַ קאָמיסיע פון „בני-ברית" (ל. צוקער און איבוש. מאַרגאַליס). „בני-ברית" האָט געשיקט די קאָמיסיע צוליב דעם, וואָס דער קאָמיטעט האָט זיך געווענדעט וועגען אַ סובסידיע.

ס'איז ווידער שלעכט אַוועק און מ'האָט אָנגעהויבען צו זוכען ביידע רפואות, ס'איז בעשלאָסען געוואָרען די פאַבריק אַרויסצונעהמען פון רעטונגס-קאָמיטעט און פון „דזשאָינט" און ס'זאָל צו דעם צוועק געבילדעט ווערען

אַ בעזונדערע געזעלשאַפט

מיט אייגענע מיטגלידער, אַזוי איז געטון געוואָרען, די געזעלשאַפט האָט זיך געשאַפען און מ'האָט אַדורכגעפיהרט זאַמלונגען ביי דער יודישער געזעלשאַפט און ווידער שוין טויזענדער אַריינגעפאַקט אין דער אונטערנעהמונג, וועלכע האָט ווייטער נישט בעזייטיגט די אַלע פעהלערן.

זייט אַ יאָהר צוריק האָט אַ מיטגליד פון דער אָנפיהרונג אין דער נייער געזעלשאַפט פּראָפעס ב. וואַקס אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט די טוער פון „אָרט" ד"ר ווישעוויאַנסקי און דיר. לעקין, כדי צו געפינען אַן אויסווע: פון דער שווערער לאַגע אין דער וועבעריי. דעמאָלט האָט „אָרט" אַרויסגערוקט פאָלגענדען פאָרשלאַג: היות ווי דער „אָרט" האָט געגרינדעט אַ קאָאָפּעראַטיוו פאַר יודישע מעכאַנישע וועבער, וועלכער ווערט געפיהרט אָהן דעפיציט, אַרבייט גוט, האָט צוטרוי אין שטאָט און לערנט כסדר ביידע שילער אויף מעכאַנישע שטוהל, זאָל די פאַבריק פון „דזשאָינט" איבערגעטראָגען ווערען אין דעם זעלבען לאָקאַל, וואו ס'איז פערהאַן געניג אָרט, די אונטערנעהמונג זאָל פערוואַנדעלט ווערען אין אַ קאָאָפּעראַטיוו, וואו די אַרבייטער אַליין וועלען ווערען פעראינטערעסירט אין דער פאַבריק, און דעמאָלס וועט מען זיך איינשפּאָרען לאָקאַל, אַדמיניסטראַציע און אַלע איבעריגע הוצאות. וואָס שייך דעם באַמט איז „אָרט" איינגעגאַנגען אפילו דערויף, אַז ס'זאָל הייסען, דער קאָאָפּעראַטיוו פון „דזשאָינט", דער חשבון איז געווען, אַז די פאַבריק פון „דזשאָינט" וואָלט געקענט איינשפּאָרען אַזש 25 טויזענד זל. אַ יאָהר.

דער דעפיציט פון דער „דזשאָינט"-פאַבריק איז נאָך דעמאָלס געווען אַ קלענער און וואָלט ביי די איבערהאַנדלונגען קיין ראָל נישט געשפּילט.

דאָס איז געווען נאָך אַ לאַנגע קאָנפערענץ און דער קאָמיטעט האָט געזאָלט געבען אַן ענטפער, וועלכער איז אָבער נישט געקומען, דאַן האָט זיך „אָרט" געווענדעט מיט אַן אָפיציעלען בריף צום רעטונגס-קאָמיטעט וועגען דעם ענין, אָבער דער בריף איז ביז הייגט געבליבען אָהן ענטפער, אַנשטאָט אַן ענטפער, האָט דער רעטונגס-קאָמיטעט ווי דער אַריינגעבראַכט דער אונטערנעהמונג 25 טויזענד זל. און מ'האָט נאָך אַלץ געוואָלט ראַטעווען די אונטערנעהמונג, וועלכע איז שוין נישט געווען קיין אַרט, ווו'או ס'האָבען זיך געלערנט הונדערטער אַרבייטער, נאָר אַ לוין-וועבעריי פאַר יודישע וועבער.

מיט עטליכע חדשים צוריק איז געווען אין לאָדז דער פערטרעטער פון „דזשאָינט" ה' גיטערמאַן און אויך איהם האָט פאָרגעלעגט „אָרט" דעם זעלבען פאָרשלאַג, אויך דאַן איז פון דעם גאָרנישט געוואָרען, אַנשטאָט צום „אָרט" האָט זיך ה' גיטערמאַן געווענדעט צום פּראָפעס מינצבערג, אַז די פאַבריק זאָל איבערנעהמען די קהלה און זאָל גע פיהרט ווערען דורך „אָרט", די קהלה האָט זיך לכתחילה בעצויגען סימפּאַטיש צו דעם דאָזיגען פּראָיעקט, אָבער ווען די קהלהשע עקספּערטען האָבען באַגעקוקט דאָס פערמעגען און האָבען פעסט געשטעלט, אַז עס איז וועט אַרום און אַרום אַן ערך פון 7000 זל. און דעפיציט איז פערהאַן קרוב 30 טויזענד איז פון דעם ענין גאָרנישט געוואָרען.

איצט איז געקומען

דער סוף פון די 7 טויזענד דאָלאַר וועלכע דער „דזשאָינט" האָט נגעבן און פון די 25 טויזענד זל.

וועלכע דער רעטונגס-קאָמיטעט האָט געבראַכט, איז געבליבען אַ פערמעגען פון... 7,000 זל. אַ חוץ דעם איז פערהאַן אַ דעפיציט פון 30 טויזענד זל.. וועלכע בעשטעהט פון פאָלגענדע חובות: דירה-געלד 8,000 זל., אָפּצאָהלונגען פון סאָציאַלע פערזיכערונגען 9000 זל., 5000 זל. קומט פּריוואַט איינעם אַן אָנגעזעהענעם כלל-טוער 2000 זל. האָט מען נישט אויסגעצאָהלט די אַרבייטער, אַ חוץ דעם קומט נאָך פּריוואַטע מענשען געלד אויף וועקסלען.

ביי דער געלעגענהייט, איז כדאי צו מאַכען אַ פערגלייך פון דער פאַבריק ביים קאָמיטעט, מיט דעם קאָאָפּעראַטיוו פאַר מעכאַנישע יודישע וועבער „פּראָגרעס", וועלכער איז געשאַפען געוואָרען דורך „אָרט", „אָרט" האָט אין דער אונטערנעהמונג אַריינגעלעגט 5000 דאָלאַר, אָבער שוין צוריק אַרויסבעצויגען 15 טויזענד זל. אין „אָרט" האָבען די אַרבייטער דורכשניטליך (52 וואָכען אין יאָהר) פערדינט צו 30 זל. אַ וואָך, אין קאָמיטעט נאָר פון 12 ביז 15 זל. די וואַרשטאַטען ביים „אָרט" זענען אויסגענוצט געוואָרען דורך דער צייט אין האָבען גאָרנישט פערלוירען אין זייער ווערט, ווייל די אַרבייטער אַליין זענען געווען אין דעם פּאַיטנטעם רעסיס אַלס אין זייער אייגענטום, די וואַרשטאַטען פון קאָמיטעט זענען פערנאַכלעסיגט געוואָרען און זענען זעהר ווייניג ווערט, דער קאָאָפּעראַטיוו פון „אָרט" האָט דורך דער גאַנצער צייט אַ דעפיציט פון טויזענד זל., דער קאָמיטעט 30 טויזענד זל. אין „אָרט" האָבען זיך דורך דער צייט געלערנט נישט פיל ווייניגער שילער ווי אין דער קאָמיטעט-פאַבריק.

אַזוי זעהט אויס דער ענין, דער קאָמיטעט פון דער פאַבריק פיהרט איצט אונטערהאַנדלונגען וועגען פערפאַכטען די פאַבריק און פאַר דעם פאַכט-געלד וויל דער קאָמיטעט דורך עטליכע יאָהר דעקען דעם דעפיציט.

ווי מיר זענען אינפאָרמירט איז די פאַכט-סומע גאָר אַ קליינע און ביי די אונטערהאַנדלונגען ווערט אפילו נישט געשטעלט קיין בעדינג, אַז דאָרט זאָלען אַרבייטען בלויז יודישע אַרבייטער און אַז דאָרטען זאָלען זיך לערנען פרישע יודישע אַרבייטער.

אַזאַ זאַך טאָר נישט דערלאָזען ווערען, ס'דאַרף מען געפינען ווערען אַנדערע וועגען צו דעקען דעם דעפיציט, די פאַבריק איז פאַר געזעלשאַפטליך געלד און דאַרף דינען דער יודישער געזעלשאַפט, דער איינציגער אויסוועג איז איבערגעבען די פאַבריק דער געזעלשאַפט „אָרט".

פערקלענערען דעם פעראיינ-הייטליכטען שטייער

פון צוקער און צעמענט

די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער האָט דערהאַלטען דעם פּראָיעקט פון דער פעראָרדנונג וועגען פערקלענערען פון 1-טען יאנואר ד.י. די סטאַווקעס פון פעראייניהייטליכטען אינדוסטריע-שטייער פון צוקער.

די האַנדעלס-קאַמער האָט אָנערקענט דעם פּראָיעקט פאַר בערעכטיגט און בעמערקט, אַז דער פעראייניהייטליכטער שטייער פון צעמענט דאַרף אויך פערקלענערט ווערען.

קאָמוניקאַציע-בעדינגונגען אויף דער באַהן-ליניע לאָדז — קאַלושעק

מוזען גאַרמירט ווערען

אין שייכות דערמיט, וואָס די לעצטע צייט טרעפט זעהר אָפט, אַז די צוגען וואָס געהען פון קאַלושעק קיין לאָדז ווערען נעהייצט און בעלויכטען ערשט הינטער לאָדז, האָט די האַנדעלס-קאַמער זיך געווענדעט צו דער באַהן-דירעקציע מיט דער ביטע, אַרויסצוגעבען אַ פעראָרדנונג וועגען נאָרמירען די קאָמוניקאַציע-בעדינגונגען אויף דער באַהן-ליניע לאָדז—קאַלושעק.

בע'גנב'עט אַ בית-תפלה

(ז) פון בית-תפלה אויף ראָקיטשינער 43, האָט מען אַרויסגעגנבעט אַ ספר-תורה. דעם גנב האָט מען נאָך נישט געכאַפּט.

אומגליקס-פאַלען ביי דער אַרבייט

(ז) אין דער פאַבריק פון דער פירמע פריידענבערג, קילינסקעגאָ 210, איז ביי דער אַרבייט שווער פערוואונדעט געוואָרען דער אַרבייטער יוזעף קאַטשמאַרעק.

אין דער פאַבריק פון שייבלער און גראָהמאַן איז דער אַרבייטער אָסקאַר פּילץ, שווער פערוואונדעט געוואָרען ביי דער אַרבייט.

פּאַנאַטאָוויץ האָט די ביידע אַרבייטער אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

זעלבסטמאָרדען

(א) אויף קאָנצאַווע 1 האָט זיך פער'סם'ט די 33-יעהריגע יאַנינאַ באַמבעל, וועלכע די פּאַגאַטאָוויץ האָט אין אַ גוסס'ן צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

אקאַדעמיקער-באַל לטובת דעם קרן-קימת

היינטיגען שבת, אָרדענט איין דער היגער ציוניסטישער אַקאַדעמיקער-פערבאַנד אַ באַל, אין די זאַלען פון „וו.י.ז.א.

די גאַנצע הכנסה פון דערמאָנטען באַל איז בעשטימט לטובת דעם קרן-קימת לישראל.

בריף אין רעדאַקציע

זעהר חשוב'ע רעדאַקציע

אין נייעם „פאָלקסבלאַט" פון דינסטאָג דעם 3 ד. ח. איז געווען אַ מעלדונג וועגען מכלומר'שט „שטורמישע וואַהלען" אין דער „אגודה".

דערמיט האָבען מיר דעם כבוד מודיע צו זיין, אַז די וואַהלען זענען געווען גאַנץ רוהיגע אָהן שום אינצידענטען, דאַנקענדיג פאָראויס צייכענען מיר.

מיט כבוד

סעקרעטאַר: א בענעט

מאַרגען אין „ROXY"

אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנטע טעמע

אונגעוועהנליכע שפּאַנונג

גלענצענד שפּילען

גיגאַנטישער יסוד

עס דאָס זעהנען די מעלות פון פילם

די שטורם = בריגאַדע

Sojuzkino-Moskwa פּראָד.

אין היטלעריסטישע דייטשלאנד

די רעוואלוציע געגען „יודישע" גאס

בערלין (יט"א) דאס טהירינגישע בילדונגס-מיניסטעריום האט פעראָרדענט, אז אין די שולען זאל דער אלטער טעסטאמענט נישט אויסגעשלאסען ווערען פון לעהר-פראגראם. אין אונטעררריכט מוז אבער געלעגט ווערען דער שטאנדפונקט פון נייעם טעסטאמענט, דאגעגען דארף די לעהרע פון די יודישע נביאים פארגעשטעלט ווערען אלס לעהרע פון נידעריגער מדרגה.

דער באקאנטער נאצי-שריפטשטעלער ווילי מאהר שרייבט אין „דארמשטאדטער טאגעבלאט", אז יעזוס קריסטוס איז א ייד. „מיר האבען זיך אבער נישט צוליב דעם באפרייט פון די יודישע קייטען אין דייטשלאנד, כדי צו בלייבען פער-שקלאפט דעם ריטוס פון א ייד. מיר ווילען גאר-נישט באגייסטיגט ווערען דורך דעם יודישען מזרח-גאט. דער קריסטליכער שטאט איז א פולשטענדיגע אפלייקענונג פון אונזער קאנצעפציע וועגען א ראסען-שטאט".

דער חתן דארף באווייזען, אז די כלה איז אן אריערין

בערלין (יט"א) די רעגירונג פון העסען האט פעראָרדענט, אז יעדער באאמטער, אנגע-שטעלטער און ארבייטער אין מלוכה-דינסט דארף, אײדער ער האט חתונה, פארשטעלען די ענטשפרע-כענדע מאכט-ארגאנען באווייזען, אז די כלה איז א ריינע אריערין. דאס זעלבע איז נוגע אלע פער-זאנען, וואס זענען אנגעשטעלט אין מוניציפאל-דינסט אין העסען אדער אין אינסטיטוציעס פון עפענטליכען רעכט.

פייניגונגען פון יודישע געפאנגענע

לאנדאן (יט"א) „מאנטשעסטער גארדיען" באשרייבט אין א ספעציעלער קארעספאנדענץ די באדינגונגען אין דעם קאנצענטראציע-לאגער אין בראנדענבורג. די באשרייבונג שטיצט זיך אויף א באריכט פון אן אינטערנירטען אין בראנדענבורגער לאגער, וועלכער איז פון דארט די טעג באפרייט געווארען.

אין בראנדענבורג — גיט איבער דער אינ-פארמאטאר פון „מאנטשעסטער גארדיען" — געפינען זיך 20 אינטערנירטע יודען. זיי ווערען באהאנדעלט מיט א ספעציעלער רשעות, וואס ווערט נישט אנ-געווענדעט מיט אזא גרויזאמקייט צו די איבעריגע נישט-יודישע אינטערנירטע. די יודישע געפאנגענע ווערען געצוואונגען אויסצופיהרען די שווערסטע און די עקעלהאפטסטע ארבייטען. אין איין אפטיילונג פון בראנדענבורגער לאגער געפינען זיך 6 יודען, וואס באקומען נישט קיין רעגולערע באשפייזונג ווי די איבעריגע אינטערנירטע, נאר מען ווארפט זיי ארײן די שיריים, וואס בלייבען נאכ'ן עסען פון די איבעריגע געפאנגענע, ווי מען ווארפט פרעסען פאר אוית אין א פערמאכטער שטיינ. די דאזיגע 6 יידען באקומען נישט קיין מעסער אדער גאפעל צום עסען. די געפאנגענע ווערען געצוואונגען צו שלאגען דעם אנדערן. אייגע פון די באליבטעסטע נגישות פון די שטורמיסטען-שומרים אין לאגער באשטעהט דערין, וואס איין שטורמיסט שלאגט די געפאנגענע, ביז ער געפינט, אז זיי שלאפען נאך נישט, און באלד קומט א צווייטער און שלאגט זיי דערפאר, וואס זיי האבען זיך צו פריה געלעגט שלאפען.

די נאצים טרייסטען זיך

בערלין (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אפעל פון וויליאם גרין, דעם פרעזידענט פון דער אמעריקאנער ארבייטער-פעדעראציע, צו די אמערי-קאנער ארבייטער וועגען פערשטארקען דעם באי-קאט פון היטלער-דייטשלאנד שרייבט די דייטשע פרעסע, אז די אמעריקאנער יודען הויבען אן צו פערלירען דעם אינטערעס פאר דער אנטי-דייטשער באיקאט-באוועגונג, וועלכע ווערט כלומרשט וואס ווייטער אלץ שוואכער.

דער ראסען-שגעון איבער אלץ

בערלין, (י.ט.א.) אין א ניי-יאהר ארטי-קעל שרייבט דער רייכס-אינערן-מיניסטער ד"ר פריק, אז אין 1934 וועט אין דייטשלאנד מיט דער גאנצער שטרענגקייט אפגעהיט ווערען דער אריער-פאראגראף אויף אלע געביטען פון עפענט-ליכען און אינערליכען לעבען פון רייך מיט'ן אויסנאהם פון דער ווירטשאפט, וואו דער אריער-פאראגראף וועט אנגעווענדעט ווערען ווענינער שטרענג. ד"ר פריק קינדיגט אויף אן „א נייע פירנערשאפטס-געזעץ, געשטיצט אויפ'ן ראסען-פרינציפ". אונזער ראסען-פאליטיק, שרייבט ד"ר פריק, איז דער יסוד פון גאנצען נאציאנאל-סאציאליזם. די עקזיסטענץ פון אונזער פארטיי, אונזער גאנצע באוועגונג און די צוקונפט פון אונזער לאנד הענגט אפ אויסשליסליך דערפון, אויף ווי ווייט עס ווערען דורכגעפיהרט אונזערע ראסען-פרינציפען. עס איז דעריבער זעלבסטפער-שטענדליך, פארוואס די רעגירונג מוז אזוי שנעל ווי מעגליך דורכפיהרען אונזער ראסען-פאליטיק.

ד"ר פריק ערקלערט ווייטער, אז די מלוכה-באאמטע, וואס זייערע זיידעס האבען געטראגען יודישע נעמען, האבען נישט קיין שום אויסזיכט אויף א וועלכען עס איז אויסנאהם פון אריער-פאראגראף, הגם זיי אליין און זייערע משפחות זענען אפילו נישט-יודען. דאס זעלבע איז נוגע אריער, וואס האבען חתונה געהאט מיט נישט-אריערינס. „בלויז אינטערנאציאנאלע אפמאכען, ווי למשל די קאנווענץ וועגען אויבער-שלעזיען, קענען אונז אפהאלטען פון אנווענדען דעם אריער-פאראגראף", שרייבט ד"ר פריק.

לסוף ערקלערט דער רייכס-אינערן-מיניסטער, אז די רעגירונג וועט זיך בקרוב נעמען גרינדליך אויסצוריינינען דעם דאקטוירים=שטאנד און באזיי-טיגען פון איהם די יודען, באהויפטענדיג, אז נישט-קוקענדיג אויף דער „ריינינונג", וואס איז פארגעקומען אין די קראנקען-קאסעס, זאלען זיי כלומרשט זיין איבערפולט מיט יודען און, אז בלויז אין די בערלינער קראנקען-קאסעס זאלען נאך כלומרשט זיין אנגעשטעלט 60 פראצענט יודישע דאקטוירים.

נאצי=אנגעשטעלטע טרייבען רכילות

בערלין, (י. ט. א.) דאס בערלינער אר-בייטס-געריכט האט באשטעטיגט די קינדיגונג פון א געוויסער צאהל נאצי-אנגעשטעלטע, וואס זענען באזייטיגט געווארען דורך דער לייטונג פון א גרויסער יודישער פירמע אין בערלין צוליב אנטי-יודישע רכילות, וואס די געקינדיגטע אנגעשטעלטע האבען געטריבען געגען דער פירמע. די באזייטיג-טע נאצים זענען געווען די פיהרער פון די נאצי-קאמערליך אין דער פירמע. זיי האבען פאר'ן געריכט מודה געווען, אז זיי האבען די פארטיי-לייטונג איבערגעגעבען געהיימע באריכטען וועגען דער פירמע, וועלכע זיי באצייכענען אלס א „הונדערט-פראצענט-יודישע אונטערנעהמונג". איינעס פון די געהיימע באריכטען האבען זיי באשולדיגט די פירמע אין אונלעגאלע ארויספיהרען געלד קיין אויסלאנד. די פירמע האט זיך וועגען די דאזיגע רכילות דערוואוסט און זיי געקינדיגט פון דער ארבייט. אין געריכט איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז פון 3000 פערזאן, וואס ווערען באשעפטיגט דורך דער פירמע, זענען בלויז 23 יודען. דאס ארבייטס-געריכט האט אנערקענט, אז די לייטונג פון דער יודישער פירמע איז געווען בארעכטיגט צו באזייטיגען די נאצי=אנגעשטעלטע פאר פערשפרייטען וועגען איהר פאלשע אינפאר-מאציעס.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנקען

צענעלניאנא 7, טע. 141-32.

נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד, זונטאג פון 9—11 ביטאג.

Varieteé-Dancing

TABARIN

Narutowicza 20.

גרויסער שלאגער=פראגראם

ערשטקלאסיגע אטראקציעס!

פערגרעסערטער ארקעסטער

„The Weinroth Band"

אנהייב טעגליך 5—8 „FIVE"

קאנסומאציע 80 גר.

Music-hall פון 8—11

פון 11 ביז אינדערפריה

קאבארעט= דאנסינג

זעהר צוגענגליכע פרייזען!

דאס וויענער יודענטום שטארבט אויס

וויען (יט"א) דער סטאטיסטישער דעפאר-טאמענט פון דער וויענער יודישער קהלה פער-עפענטליכט זעהר טרויעריגע סטאטיסטישע ציפערן איבער דער באפעלקערונגס-באוועגונג אין וויענער יודענטום פאר די לעצטע 11 חדשים (פון יאנואר ביז סוף נאוועמבער 1933).

אין משך פון די 11 חדשים זענען אין וויען געשטארבען 2534 יודען, דאגעגען זענען געבוירען געווארען נאר 857 יודישע נפשות (דערפון 445 זכרים). די טאבעלע פון שמד און מגייר-זיין=זיך באווייזט אין זעלביגען פעריאד: 690 ארויסגע-טרעטענדע פון יודישען דת לגבי 336, וואס האבען זיך מגייר געווען אדער צוריק אנגענומען דעם יודישען דת. אין דער זעלבער צייט זענען פארגע-קומען 985 חתונות לגבי 306 גט'ן. דער שווערער עקאנאמישער קריזיס און דאס צושטערטע יודישע פאמיליע=לעבען האבען גורם געווען דעם וואוקס פון די גט-פאלען אויף העכער 30 פראצ.

די דיפערענץ צווישען געשטארבענע און ארויסגעטראטענע אקעגען נייע געבוירטען און גרים ענדיגט זיך מיט א קאלאסאלען דעפיציט פון 65 פראצ. ד. ה. אז אויף 100 יודישע נפשות אין וויען פאלען אוועק 65 און עס קומען צו קוים 35. די יודישע געבורטען=צאהל אין וויען איז גע-זונקען אויף ווענינער ווי 4 פער טויזענד.

צוויי יודישע דעפוטאטען אין רומענישען פארלאמענט

בוקארעשט. (יט"א) פון די ענדגילטיגע רעזולטאטען פון די וואהלען צום רומענישען פאר-לאמענט שטעלט זיך ארויס, אז מצד די אינדוסט-ריעלער איז אין פארלאמענט געוועהלט געווארען דער יודישער קאנדידאט מאקס אויסשניט. אין רו-מענישען פארלאמענט זענען אזוי ארום דא צוויי יודישע דעפוטאטען.

ר. אליזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל=שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

130

— איהר דארפט נישט לאכען האט זיך גער-סאן ווי באליידיגט, אויב איך זאג אייך, אז גראף ראשעוויטש איז געווארען לעצטענס אונזערס א מענש, קענט איהר זיין איבערצייגט אז איך זאג נישט קיין ליגען. איך בין נישט פון די, וועלכער זאל לייקענען אין עפעס דעמאלט ווען איך זעה אז איך בין שוין פערלוירען אויף אייביג.

אין דער פאליציי האט מען אבער געקענט די געשיכטע פון ראשעוויטשען מיט אדאן און מען האט נישט געגלויבט מעהר קיין אכט אויף גערסאנס רייד, הגם ער האט צום הונדערטסטען מאל פערזי-כערט אז דאס, וואס ער זאגט איז אמת.

די פאליציי האט דערווייל אנגעהויבען צו מאכען פארבערייטונגען אונשערליך צו מאכען אדאן וועלכע איז איצט שוין געבליבען אליין און איהר זעבען איצט געבליבען נאר צוויי אויסוועגען: א-דער צו באגיין זעלבסטמארד אידער זי פאלט אריין אין די הענד פון דער פאליציי, אדער אוועקצופאה-רען ערגיץ און זיצען דארט רוהיג, אז קיינער זאל מעהר נישט וויסען פון איהר עקזיסטענץ.

באכטעם ווי אדא האט זיך דערוואוסט וועגען דעם. אז ראשעוויטש האט זי אזוי שרעקליך אפגע-נארט, אז ער האט געהאלפען באנעצקין זי צו דעמאסקירען און דער דעזלבער צייט ווען זי האט אויף דעם גראף געלעגט אזויפיל האפענונגען האט זי זיך נישט געקענט שענקען איהר נאאיוויטעט.

ראשעוויטש איז כלומרשט געגאנגען צו באנעצ קין צוריקפאָדערען פאר איהר די געגנבעטע דאָ-קומענטען און דעם אפאראט, ראשעוויטש האט איהר איבערגערעדט אז באנעצקי איז שוין, געשטארבען און די האט זיך געפרעהט וואס זי איז פטור געווארען פון אזא געפעהרליכען קאנקורענט, דערווייל האט דער גראף, זעהט אויס, זי אליין באגנבעט און האט די גאנצע צייט, פיהרענדיג א ליבע מיט איהר געארבייט אין אויפטראג פון באנעצקין. אדא איז געבליבען גאנץ אליין, בלויז מיט איהר גארדעראב פרוי, דער אלטער גערטרוד.

— בלויז זי איז מיר געבליבען געטריי, האט אדא זיך געטראכט, און מיט איהר וועל איך זיך אוועקזעצען ערגעץ וואו אזוי אז קיינער זאל מעהר נישט וויסען וואו מיין געביין איז אהינגעקומען, די אלטע גערטרוד האט די אבסערוואציע און האט באמערקט איהר פערלוירענקייט און אונבעהאלפענקייט די האט אבער נאך געהאט אויף אזויפיל שכל נישט צו געבען צו פערשטיין אז זי ווייס וועגען אלץ „. געהאדכואם האט זי פערפאקט אדאס זא-כען און אפילו נישט געפרעגט וואס איז מיטאמאל אזא אײלעניש זי האט געפינען פאר איבריג אפילו צו פרעגען וואוהאהין די פאהרען, הגם שטענדיג פארן אוועקפאהרען האט זי דאס אויסגעצייכענט געוואוסט אויפ'ן צווייטען טאג זענען זיי אוועקגע-פאהרען קיין איטאליען און האבען זיך אפגעשטעלט אין א איטאליענישען קוראָרט, וואו אדא מיט גער-טרודאן זענען שוין נישט איינמאל געווען, גער-טרוד איז געווען געטריי דעם צוזאג, וועלכען זי האט געגעבען באנעצקין, אז זי וועט איהם מודיע זיין פון יעדען אָרט וואו זיי געפינען זיך, ווען באנעצקי איז איבגאנצען געווען צוויי טעג אין לאנדאן האט ער שוין באקומען מיט דער פאסט דאס ערש-טע קארטעל פון גערטרודאן, די אלטע פרוי האט געשריבען „מיר פאהרען היינט ארויס, וואוהאהין ווייס איך נאך אליין נישט. פון א"ט וואו איך וועל זיין וועל איך אייך תיכף מיטטיילען" באנעצקי איז גע-ווען געריהרט פון דער טרייהאפט און גע'עכטיג-קייטס-געפיהל פון דער אלטער פרוי און מיט דער גרעסטער אונגעדולד האט ער געווארט אויף א צווייטע ידיעה פון דער אלטער גערטרוד, ס'זע-נען פערביי דריי טעג און באנעצקי האט די ער-ווארטעטע ידיעה באקומען. גערטרוד האט געשרי-בען „מיר זענען אין דעם קוראָרט אין איטאליען, מיר וועלען דא פערבלייבען א לענגערע צייט".

באקומענדיג די דאזיגע ידיעה איז באנעצקי געקומען אין דער פאליציי, וועלכע האט אנגעהוי-בען דורך דער העכערער מאכט צו מאכען באמיה-הונגען אז די איטאליענישע רעגירונג זאל ארויס געבען אדאן דער פוילישער מאכט. דאס איז גע-מען א שווערער ענין, ווייל ס'איז נישט געווען פעסט געשטעלט וואס פארא בייגעשאפט אדא באדיצט און ווער ס'איז אויף אזא אופן איהר אנטרופס. די בע-מיהונגען האבען געדויערט א לענגערע צייט, ביז די איטאליענישע רעגירונג האט די ערלויבניש געגעבען איז אדא אויף דער פעראנטווארטליכקייט פון דער פוילישער פאליציי פערהאלטען געווארען אין אן איטאליענישער טורמע און ס'האט זיך אנ-געהויבען א געגויע אויספארשונג ווען דעם ווער אדא איז און וואס פארא מאטיווען האבען גע-בראכט די גרויסע און וועלט-בארימטע ארטיסט קע אליין צו זיין א פערברעכערין און דערפיהרען דירעקט און אינדירעקט צעהנדליגער מענשען צו רויב, מארד, פערברעכען און אומגליק. אדא איז געווען שטום ווי א פיש. קיין שום ערקלערונג האט זי נישט געוואלט געבען פאר דער פאליציי, די האט זיך אנגעזאגט צו זאגען ווער זי איז און פון וואנען זי שטאמט און דאס וועט שוין בלייבען א געהיימניש אויף דורות. ס'האבען נישט געהאלפען די גענויסטע און פינקטליכסטע אויספארשונגען פון די בעסטע דעטעקטיוון און א גאנצע רייהע לענדער, מען איז אמת דערגאנגען צום אנהויב פון איהר גרויסער ארטיסטישער קאריערע, דער דאזיגער אנהויב האט זיך גענומען פון ווין, אבער אויך דארט האט מען גאר נישט ווייטער געקענט דער-געהן, מ'האט נאר געוואוסט אז צו א גרויסען רעזשי-סער האט זיך געווענדעט אנ'אנ"ם מידעל, וועל-כע האט איבערגעגעבען אז זי פיהלט אין זיך גרוי-סע ארטיסטישע פעהיגקייטען. דער רעזשיסער האט אויסגעפרובט דעם מיידעלס פעהיגקייטען און איז באלד אריין אין דער גרעסטער התפעלות, ער האט דאס אָרימע, פעהיגע מעשפעניש אנגעהויבען אויס צובילדען אויף זיין אייגענעם חשבון און אזוי אריין דעם שטאפעל נאך שטאפעל איז די אנפענגערין געגאנגען אויף דער לייטער פון איהר ארטיסטישער קאריערע קיינער האט זיך נישט באשעפטיגט דערמיט ווער זי איז און פון וואנען זי שטאמט. ווען איז דאס אנגעגאנגען זי האט געזאגט, אז זי הייסט אדא און אזעלכער איז אויך געבליבען איהר ארטיס-טישער פסעוודאנים אויף שטענדיג.

די פאליציי האט בשום אופן נישט געקענט דערגעהן וועגען איהר אפשטאמונג, וואס געוואלט פיל פערדייטליכט'ן אויפצוקלערן די מאטיוון וועלכע האבען אדאן געבראכט צו איהרע פערברעכענס. די ארבייט פון דער פאליציי איז געגאנגען אין פערשידענע ריכטונגען און דאן איז באנעצקין איינ-געפאלען אז מען זאל פארלעגען די איטאליענישע פאליציי צו לאזען פארשען אדאן דורך דאקטוירים ספעציאליסטען וועלכע זאלען פעסטשטעלען צי אדא איז גייסטיג נארמאל, דאס וואס געהאט אויף אזוי פיל א פעולה, אז די גרעסטע ספעציאליסטען האבען איינשטימיג ערקלערט אז אדא איז נישט פער-אנטווארטליך פאר איהרע מעשים, זי באזיצט אזא קראנקהייט וועלכע ברענגט זי אריין אויף א גע-וויסע צייט אין א צושטאנד פון פולשטענדיגער פער-געסענהייט און דעמאלט איז זי בשום אופן נישט פעראנטווארטליך פאר איהרע מעשים, דאס איז געווען די פולע אויפקלערונג וועגען די מאטיוון וואס האבען געברענגט אדא צו איהרע פערברעכע-רישער טעטיגקייט.

(פארטזעצונג קומט).

דייטשע יודען זענען געווארען קאלט צו ארץ-ישראל

די אראבישע אומרוהען האבען אבגעקיהלט די דייטשע יודען.—די בריף, וואס די דייטשע יודען שרייבען פון פאלעסטינא.—זיי זוכען נייע לענדער

(א בריף פון בערלין)

מיטאמאל איז די „מייבעקע שטראסע" — דער פאלעסטינא־אמט אין בערלין — געווארען ליידיג. דייטשע יודען האבען אויפגעהערט דעם דאזיגען אמט צו באלאגערן. זיי האבען איבערהויפט אויפגעהערט אהין צו קומען.

— די לעצטע אראבישע אומרוהען — זאגט מיר איינער פון די דאזיגע יודען — האבען אפגעקיהלט אונזער עולם. זיי האבען געשאפען אנ׳אי בערברוך צו פאהרען קיין פאלעסטינא.

— וואוהין דען?

— אומעטום, קיין ציפערן, קיין פערו, קיין אנגאלא, אבער נישט קיין פאלעסטינא.

— מורא? — פרעג איך איהם.

— ניין! — קוקענדיג ערנסט, — מורא האט מען נישט. די רעגירונג אין פאלעסטינא האט גראד איצט געצייגט אז עס איז נישטא וואס מורא צו האבען פון די אראבער, אבער אנגענעהם איז עס פונדעסטוועגען נישט.

די לעצטע אראבישע פאסירונגען אין פאלעסטינא האבען געווירקט ווי א קאלטער רעגען אויף די צעהיצטע פערלאנגען פון דייטשע יודענטום. די פערלאנגען זיך ארויסצורייסען פון דייטשלאנד זענען געבליבען פונקט אזוי שטארק ווי פריהער. אויסגעהויפט האט זיך בלויז דער פערלאנג צו בעזעצען זיך אין פאלעסטינא, אט יענער פערלאנג וועגען וועלכען מען האט אין יעדען יודישען הויז אין גאנץ דייטשלאנד גערעדט און געטרוימט גאנצע פיר און צוואנציג שטונדען אין מעת־לעת פאר די לעצטע פערגאנגענע אכט מאנאטען פון דעם היטלער רעזשים.

* * *

מען רעדט אין דייטשלאנד וועגען פאלעסטינא ניכטער און קאלטבלוטיג, ריין געשעפטליך:

— לוינט עס אהין צו פאהרען אדער נישט?

מען שטעלט די דאזיגע פראגען, און מען פערלאזט זיך שוין נישט מעהר בלינדערהייט אויף די צופעליגע מעגליכקייטען אין פאלעסטינא. נאר מען וויל טאקע גענוי און מיט דער געוועהנליכער דייטשער פינקטליכקייט וויסען, וואס וועט מען אין פאלעסטינא טון.

די בריף, וואס קומען אן איצט פון דייטשע יודען אין פאלעסטינא זענען ווייט נישט קיין דערמוטיגענדע, די דייטשע יודען זענען קיין ציוניסטען קיינמאל נישט געווען. די אידעאליסטישע זייט פון פאלעסטינא אלס יודישע נאציאנאלע היים האט זיי קיינמאל נישט אינטערעסירט.

זיצען זיי איצט אין תל־אביב און אין חיפה און שרייבען בריף קיין בערלין, קיין פראנקפורט, קיין ברעסלוי, קיין דרעזדען, און מען קען נישט זאגען, אז די דאזיגע בריף מאכען רעקלאמע פאר פא־לעסטינא. קיין מוט ביי די יודען אין דייטשלאנד שאפען זיי נישט. קיין שטימונג פאר פאלעסטינא שאפען זיי אויך נישט.

מיט פאלעסטינא אויפ׳ן צווייטען פלאץ פאנגט מען איצט אין דייטשלאנד אן צו קלערען אויך וועגען אנדערע אויסוואנדערונגס־פלעצער, מען נעמט זיך אן פעסט און גריגטליך צו שטודירען די געאגראפיע פון פערשידענע לענדער, בעזונדערס פון לענדער ווייטע און ווינציג בעזעצטע.

עס קומען איצט צום „הילפס פעראיין" אויף דער אייזענבורגער שטראסע די סאמע העלבע דייטשע יודען, וואס ביז איצט, — ביז די אראבישע אומרוהען אין פאלעסטינא, — פלעגען די קומען אויף דער „מייבעקע שטראסע" צו דעם פאלעסטינא אמט. די קומען, און זיי זוכען ביי דעם „הילפס־פעראיין" אינפארמאציע וועגען קובא און וועגען מעקסיקא, וועגען קאסטא ריקא און וועגען טשילי וועגען אורוגוואי און וועגען קאלומביא, וועגען סיאם און וועגען גוואטעמאלא, וועגען פערסיע און וועגען מאראקא, וועגען טוניס און וועגען אלושיר, וואו נאר עס לאזט זיך, אהין ווילען זיי פאהרען. דער בעזונדערער ענטוזיאזם פאר פאלעסטינא, האט זיך איינגעזעצט ביי זיי איצט אויסגעוועפט, פאלעסטינא איז איצט ביי זיי א לאנד ווי אלע לענדער.

— א לאנד פון יודישען אויפבוי, אבער נישט פון פראקטישע מעגליכקייטען!...

* * *

ווינציג יודען אין דייטשלאנד האבען געהערט אדער זיך אינטערעסירט מיט די בריטע שטחים אין אנגאלא. וואס ליגען ערגעץ וואו אין אפריקע, און וועלכע בעלאנגען צו דער פארטוגעזישער רע־גירונג, ווינציג יודען אין דייטשלאנד האבען גאר געוואוסט ביז איצט וועגען דער עקזיסטענץ פון אזא לאנד, וועגען זאנגווילס אמביציע צו פערוואנד־לען דאס דאזיגע לאנד פאר א יודישער נאציאנא־לער היים האבען זיי אווודאי נישט געוואוסט.

איצט דערציילט מיר מיין בוכהענדלער אין בערלין אז ער ווערט לעצטענס פערוואלגערט מיט פאדערונגען וועגען ליטעראטור איבער אנגאלא, ממש מען רייסט פון איהם שטיקער. מיטאמאל איז דער אינטערעס צו אנגאלא אויפגעשטאנען תחית המתים, און דייטשע יודען ווילען וויסען וואס איז דאס פאר א לאנד.

דער דאזיגער אינטערעס צו אנגאלא — קיין צופאל איז ער באטיירליך נישט. ער איז א רעזול־טאט פון פערהאנדלונגען, וואס געוויסע יודישע גרופען אין דייטשלאנד, — גרופען נישט קיין ציו־ניסטישע, — האבען איצט אנגעפאנגען צו פיהרען מיט דער פארטוגעזישער רעגירונג וועגען ערלוי־בען א גרויסע איינוואנדערונג פון דייטשע יודען קיין אנגאלא, די דאזיגע פערהאנדלונגען, קיין איינ־צעלהייטען קען מען לייידער דערווייל וועגען די אין דער עפענטליכקייט נישט דערציילען, אבער די געהען גלאטיג, און מען ערווארטעט פון די גאנץ גרויסע רעזולטאטען.

האלטען די רעזולטאטען פון די דאזיגע פער־האנדלונגען מיט דער פארטוגעזישער רעגירונג ווירקליך זיין ערפאלגרייך, — און אלעס צייגט הערויף אז דאס איז זעהר מעגליך, — דאן בלייבט פאלעסטינא ווידער פרעמד פאר דעם דייטשען יו־דענטום, פרעמד דערפאר, ווייל דער דייטשער יוד איז פסיכאלאגיש פארט נישט דורכגעדרונגען מיט דירעקטע אינטערעס פאר פאלעסטינא. פאר איהם פאר דעם דורכשניטליכען דייטשען יוד, איז פאלע־סטינא, אזוי ווי ציפערן, און אנגאלא, און האנאלולע פונקט די זעלבע זאך דארט, וואו ער קען זיך איי־נארדענען אמבעסטען, אהין וועט ער פאהרען.

ב. סמאליאר.

יודישער פארמער אין אמעריקע

איז נישט קיין ישובניק, נאר א יוד מיט בריטע יודישע אינטערעסען

(א בריף פון אמעריקא)

זאגען א שטאטישער יוד, לאמיר זאגען א ניו־יארקער, כאפט זיך ארויס אויף א שטיקעל צייט איבער׳ן לאנד, גלייבט ער אויס צו זיין דערשמוי־סען, אז יודיש לעבען, יודישקייט, יודישע אינ־טערעסען קאנצענטרירען זיך נישט דווקא אין ניו־יארק, פילאדעלפיא, באסטאן, און שיקאגא, נאר אויך אין דעם קליין־שטעטעל, אין דארף און אויף דער פארם שלאגט דער יודישער פולס. און דער עיקר, אז די יודען, וועלכע געפינען זיך דארטען האלטען אפען זייער אויער און זייער הארץ גאר אלצדינג וואס געהט אן אין דער בריטער יודישער וועלט.

איז מיר אויסגעקומען צו פערברענגען א שטי־קעל צייט אין צענטער פון קליינע יודישע שטעט־לעך און אין מיטען פון יודישע פארמס, און איך בין געקומען צו דער איבערצייגונג, אז אונזער אלטער אפטימיזם, „אז יודען פערבלייבען אימע־טום יודען" האלט אויס אויך דא אין דער אמערי־קאנער פראווינץ, און אז די צווייגען פון יודישען לעבען דערגרייכען אפילו די פערוואפענסטע יודי־שע פארמס.

איך האב פערבראכט א נאכט ביי א יודי־שען פארמער נישט ווייט פון דעם קליינעם שטעטעל, פארמינגדעיל, אין ניו דזשוירזי. פארמינגדעיל איז מעהר דארף ווי שטאט, און די גאנצע שטאטישקייט בעשטעהט פון איין פראנט־גאסעל, מיט עטליכע קרעמלעך ביי ביידע זייטען, נישט ווייט פון דער באהן־סטאנציע, הינטער זיי ציהען זיך פעלדער און וועלדער. אין פארמינגדעיל אליין פיהלט מען נישט קיין יודישען ישוב. איך האב געזוכט א יודישען קרעמער און איהם נישט געקענט געפינען, — וואס דאך איז א שטיקעל זעלטענהייט. ארום פאר־מינגדעיל זענען אבער פאראן יודישע פארמערס.

דער פארמער, ביי וועלכען מיר איז אויסגעקומען איינצושטעהן, איז שוין א זקן פון זיבעציג, ער איז אבער הויך־געוויקסיג און קרעפטיג, און זיין געזונט — הלוואי אויף א סך יונגעלייטלעך געוואונ־טשען. „איך שפאן נאך היינט אויס א פינף און צוואנציג דרייסיג מייל א טאג", האט ער מיר דערצעהלט. ער איז אנ׳אמת׳ער פארמער, ער האט א שטיק לאנד, וואס ער און זיינע צוויי זיהן בעארבי־טען און בהמות און עופות.

און פונדעסטוועגען לעבט דער דאזיגער יוד מיט דער גאנצער יודישער וועלט. ער אינטערעסירט זיך מיט אלץ, וואס עס גייט אן אין דעם בריטען יודישען לעבען, און ער איז מעהר אינפארמירט וועגען יודישע געשעהענישען און בעוועגונגען ווי א סך גרויס־שטאטישע, וואס זענען אין „צענטער פון זאכען". ער קריגט א יודישע צייטונג, ביי דעם דאזיגען יודען איז די צייטונג זיין גייסטיגער קוואל, ווייסט דער דאזיגער יוד אלץ, וואס עס טוט זיך ביי יודען אויף דער וועלט. ווען איהר רעדט מיט איהם האט איהר פאר זיך א בריט־אינ־פארמירטען מענשען, — אינגעס. וואס האלט זיין פינגער אויפ׳ן פולס פון יודישען לעבען און האט דעם נאהענטסטען אינטערעס פאר אלע וויכטיגע געשעהענישען, וואס קומען פאר ביי אונזער פאלק.

און נישט אמת איז די מעשה וועגען די „געמיש טע הירזאמען", פון וועלכע עס קומט אונז אויס צו הערען. עס טרעפט אמאל, אז א יודיש מיידעל הייראט מיט א קריסט, אדער פערקעהרט, טרעפט עס אבער אויך אין יעדער גרויסער יודישער שטאט. אויב עס טרעפט אין דעם קליינעם שטעטעל, אדער אויף דער פארם, האט עס כלל נישט צו טון מיט מאנגעל אין יודישקייט.

און וואס אנבעלאנגט צו דער יודישער דערצי־הונג פון דעם יונגען דור, איז עס אויך נישט אזוי שלעכט ווי מען מאלט זיך אין דער גרויסער שטאט, אין די מעהרסטע קליינע שטעטלעך זענען פאראן תלמוד־תורה׳ס, שיקען די פארמערס פון דער סביבה די קינדער אהין. די פארמערשע קינדער זענען נישט קיין קלענערע „לומדים" ווי א סך שטאטישע קינדער. איהר וועט טרעפען אין די ישיבות פון ניו־יארק באסטאן, פילאדעלפיא הונדערטער קינדער פון די קליינע שטעטלעך און פון די פארמס.

דער עיקר איז אבער דער טיפער יודישער בעוואוסטזיין, וואס וואקסט דארט זיך אין די אוי־גען, און אט דער בעוואוסטזיין, האט מען מיר גע־זאגט, איז אין די לעצטע יאהרען פיל פערשטארקט געווארען.

חוץ דעם, האבען צו דער פערטיפונג פון דעם יודישען בעוואוסטזיין ביי די דארפס יודען בייגע־טראגען די גרויסע יודישע געשעהענישען, וואס זענען פארגעקומען די לעצטע פאר צענדליג יאהר, — די גייסטיגע פערוואנדלונגען און איבערקעהרע־נישען, וואס האבען אויפגעטרייסעלט דעם גאנצען יודישען כלל.

האבען מיר היינט צו טון מיט א גאנץ אנדע־רען דארפס־יודען ווי אמאל. ער איז פיל מעהר יודיש ווי מיט יאהרען צוריק, ער איז צוגעבונדען מיט שטארקערע פעדים צום בריטען יודישען לע־בען ווי אמאל, ער פילט זיך היינט אלס איינע טיילטער טייל פון דעם מיליאנענדיגען קיבוץ דא אין לאנד און אין דער גאנצער וועלט.

מ. דאנציס.

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס־איינלאגען נאכען פיס־שמערצען אלס נאך גיפס־אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פעטריקאווער 119, טעל. 231-81

ליבע, מענשליכקייט און מאראל

אנ׳עפענטליכע דעבאטע צווישען עלטערן און קינדער אין מאסקווע *)

פון ז. שוסטער

מיר חלום׳ען... אבער אנדערש

„מען בעשולדיגט אונז, אז מיר קאנען נישט חלום׳ען. אפשר קאנט איהר מיר זאגען פון וואס איהר חלום׳ט? ענטפערט נישט. מיר ווייסען עס בעסער ווי איהר אליין. ווער פון איך, חברים, וויל זאגען פון וואס אזא פאפא חלום׳ט?

א טויט הענד הויבען זיך אויף.

א הויך־געוויקסיגער בחור׳ל זאגט:

„אזעלכע פאפאס חלום׳ען פריהער פאר אלץ פון רייכקייט. די מוטיגסטע פון די (הער בחור׳ל ווארפט א סקעפטישען בליק אויפ׳ן פאטער) חלום׳ען וועגען א קאריערע אלס דאקטאר אדער אדוואקאט, פון „העלדישקייט און רוהם". אנדערע חלום׳ען וועגען א גוטער שטעלע".

„און פון וואס חלום׳ען מיר?" רעדט ווייטער לוסיא. „אונזער צוקונפט איז געזיכערט, אונזער לאנד ווייסט נישט פון ארבייטסלאזיגקייט, אזוי אז „גוטע שטעלעס" פאלען אראפ פארטיגע פון הימעל. אונזערע חלומות,... אבער צי קאן מען גאר פערגלייכען אונזערע חלומות צו זייערע?

„לוסיא, הער אויף מיט די הויכע פראזען". דער רוף איז געקומען פון די יונגע.

איהר זייט גערעכט, לאמיר רעדען איינפא־כער. אבער פערגעסט נישט, אז מיר זענען דא איצט פערוויקעלט אין א ויכוח צווישען צוויי עפאכעס! לאמיר רעדען איינפאך. אט איז אין דער ערשטער רייה פאוליק איוואנאוו. ער איז בענייסטערט פאר בעמיע... ער קען אויסרעכענען מיט איין קלאפ די שווערסטע פארמולעס צו 50 און א מינוט. ער זאגט די איידיס מיט אזוי פיל בעגייסטערונג ווי ס׳וואלט זיך געהאנדעלט וועגען פאעזיע.

„ער שלינגט איין בעך מיט ביכער וועגען ביא־לאגיע און נאטור־געשיכטע, ער קען אויסווייניג דארווינס די „אפשטאמונג פון די מינים" און טראגט ארום מענדעלייעווס פארטעט אויפ׳ן הארצען... (מענדעלייעוו איז געווען א בעריהמטער רוסישער כעמיקער).

„לעבען איהם זיצט לאווראווא ניגא, די טאכטער פון א בוי־ארבייטער, זי טראגט זיך ארום מיט א פלאן אויפצובויען אויף דער וואלגא די הויפט־שטאט פון אונ־יווערז. זי איז שטענדיג געווען די בעס־טע שילערין צו מאכען צייכנונגען, איהרע שטולען, ליימערס, דריי־עקען און וואזאנעס זענען די שע־סטע, די פלאנעטע א שטאט מיט העגגענדיגע גערט בער גרויסע בילדער א.א.וו.

„אלע חלומען וועגען עפעס, מען דארף אבער צוגעבען אז חלומען איז היינט א שווערער עסק, ווייל עס קומען צו אלץ נייע זאכען, היינט, לאמיר זאגען הויבט מען אן בויען דעם קאנאל פון ווייסען ים און מען קלערט וועגען בויען די ליניע וואלגא־מאסקווע, די קינדער זענען פערנומען מיט שרייבען וועגען דעם אין זייערע שול־ארבייטען. דערנאך הערען מיר וועגען דעם פליה אין סטראטא־ספער, אדער וועגען אויפלייזען אטאמען, אדער, וועגען דעם טריאומף פון דער סאוויעטישער אויטאמאביל אינדוסטריע, ביטענדיג די ספעציאליסטען ביטען מיר די חלומות".

לוסיא דערצעהלט אויספיהרליך וועגען די אויפטוען פון די שילער אויף פערשידענע געביטען פון דער וויסענשאפט, די נייע פלענער וועגען בויען פערשידענע אונטערנעהמונגען, און שוין ווייענדיג מיד, פערלאזט זי די טריבונע.

אויף איהר ארט בעוויזט זיך א לעהרערקע פון ביאלאגיע.

לאמיר נישט זיין קיין היפאקריטען די פערטיידיגט דעם ביידען לעבען סיסטעם, דער זאך זאגט זי:

„עס איז אבער צו בעדויערען, קינדער, איך רעד איצט הויפטזעכליך צו אייך, אז לוסיא האט בעשטעטיגט דורך איהר רעדע איין בעשולדיגונג פון פאטער: עס איז אמת, אז איהר זייט פערליבט אין זיך אליין און אז איהר זייט היפאקריטען (צבועקעס). דייט איהר באמת אזוי פולקאם? מען קאן זעהען אז אין פארטרעט וואס לוסיא האט געמא־לען פעלען פיל שטריכען, וואו איז די קינדהייט? די שפילערייען, די קינדערייען? פאהרט איהר דען נישט ארום אין דער שפילצייט אויף די שטולען נישט קוקענדיג אויף אייער גאנצער קענטניש? און פארוואס האסטו נישט דערצעהלט אז אין דער הע כערער גרופע איז זהע א בנ׳ארגאניזאציע, וואס הייסט „ווילדע" און צו וועלכער עס געהערען די קינדער וועלכע האבען א שלעכטען כאראקטער און וועלכע פערנעהמען זיך מיט „אויפרייצען" דעם גאנצען קלאס בעת די לעקציעס? און פארוואס האסטו נישט דערצעהלט אז פיל פון אייך זענען צו ניכטער און צו פראקטיש־אמעריקאניש?

„און אייער משוגעדיגע רעזאלוציע וועגען ליבע! ווי איהר האלט עס פון זיך און וואס פאר א ליגען דא שטעקט. לייקענט נישט! איהר ווערט זיך פערליבט, און איך ווייס אויסווייניג אלע אייערע ראמאנען. איהר האט זיך אליין פערפלאנ־טערט, איהר ווילט זיין הארמאנישע פערזענליכקייטען און איהר האט פערטריבען די ליבע. איך זע נען פרעמד דערזומאנעס געפיהלען? די ליבע שטערט אייערע שטודירען? וואסערע שלעכטע קינדער איהר זייט!"

א שווערע שטילקייט בעהערשט ארום דעם זאל. די לעהרערקע וואס האט גערעדט פראסקאוויא פיא דאראווא איז די בעליבטסטע לעהרערקע פון דער שול... עס איז געווען א וועהטאג צו הערען פון איהר אזעלכע טענות, און א ווינקעל פון זאל קומט פאר א פיבערהאפטע בעראטונג פון „קאמסאמאל־סקען" קעמערעל.

„פראסקאוויא פיאדאראוונא!" הויבט אן מיט א שוואכער שטימע די סעקרעטארשע פון קעמערעל, „פראסקאוויא פיאדאראוונא! ס׳איז נישט ריכטיג!! מיר האבען נישט געמיינט דאס, וואס איהר שרייבט אונז צו מיט דער רעזאלוציע וועגען ליבע, מיר האבען די אנגענומען צייטווייליג. מיר האבען איהר שוין אפגעשאפט. מיר האבען גערע־כענט אז מיר האבען אזוי ווייניג צייט פאר אונזערע שטודירען... מיר זענען נישט געמאכט פון האלץ..

„געבוג!" האט דער פארזיצער איבערגעריסען, „איהר וועט נאך האבען צייט עס צו בעווייזען. מיר געהען איצט איבער צו׳ן דער פראגע וועגען גע־געבזייטיגער הילף, וועלכע מיר האבען פריהער בעהאנדעלט..."

דער פארזיצער האט פערענדיגט די דעבאטע מיט דעם אויסרוף „גענוג"! אבער זי ווערט פארט־געזעצט פאר אונזערע אויגען אין פערשידענע לענ־דער, אין פערשידענע שפראכען, צווישען דעם דור וואס געהט אוועק און דעם דור וואס קומט אן...

(סוף).

*) זעה „ב. פ." פון נעכטען.

צום צאהלען די פערטע ראטע פון דער נאציאנאלער הלוואה

רעדע דורכ'ן ראדיא פון מאג. מ. באלבערישסקי

אין צוזאמענהאנג מיט דעם, וואס היינט און מארגען פאלט אויס דער טערמין פון איינצאהלען די פערטע ראטע פון דער נאציאנאלער הלוואה, האט נעכטען 8 אווענד מאג. מ. באלבערישסקי געהאלטען א רעדע דורכן לאדזער ראדיא.

אין זיין רעדע ווייזט אן מאג. באלבערישסקי אויף דער וויכטיגקייט פון דער הלוואה פאר דער מלוכה און אויף דער גרויסער ראל, וואס לאדז האט שטענדיג געשפילט ביי אלע מלוכה-אנגעלעגענהייטען און אויך איצטער ביים צייכענען די נאציאנאלע הלוואה.

צום סוף פון זיין רעדע האט זיך מאג. מ. באלבערישסקי געווענדעט ספעציעל צו דער יודישער בעפעלקערונג מיט א רוף איינצוצאהלען די היינטיגע ראטע, אזוי גוט ווי די יודישע בעפעלקערונג האט דאס געטון ביז איצט.

קאנצערט מיטן אויבערקאנטאר ישראל אלטער

לטובת דער נאכט-פאנאטאוויע ביי „לינת הצדק“

די נאכט-פאנאטאוויע ביי „לינת הצדק“, איינע פון די וויכטיגסטע יודישע אינסטיטוציעס פון אונזער שטאט, לעבט איבער א שווערען פינאנציעלען קריזיס. און כדי צו זיכערען די ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון דער פאנאטאוויע קומט פאר קומענדיגען מיטוואך, דעם 10-טען ד.ח. א גראנדיעזער יודישער קאנצערט פון בעקאנטען אויבערקאנטאר פון האנאווער ישראל אלטער. ס'טרעט אויך אויף דער גרויסער כאר פון לאדזער „הזמיר“.

ס'איז צו דערווארטען, אז דער דאזיגער קאנצערט וועט ווערען אונטערשטיצט ווערען פון דער גאנצער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

פון יודישען טעאטער

אין „פילהארמאניע“

היינט, דאנערשטאג און מארגען, פרייטאג אווענט ווערט נישט געשפילט.

שבת 4 נאכמיטאג און 9 אווענד פייערליכע פרעמיערע פון דעם שפאנענדען לעבענסבילד אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ „פערבאטענע מארגענגעגנס“ מיט בן-ציון וויטלער אין דער הויפטראלע.

מארגען, פרייטאג אווענד גאסטראלירט די טרופע אין זגערזש ס'ווערט געשפילט די סענסאציאנעלע פיעסע „באנדיט-דזשענטעלמען“.

תיקון טעות

אין דער נעכטיגער נאטיץ וועגען בעזוך פון דער דיכטערין קאדיע מאלאדאווסקי אין לאדז איז אריינגעפאלען א טעות: די דיכטערין האט דעם פרייז פאר ליטעראטור בעקומען פון דער יודישער קהלה אין ווארשא און נישט אין לאדז (צום בעדויערן עקזיסטירט נאך נישט אזא פרעמיע פאר יודישער ליטעראטור ביי אונזער קהלה).

שלום-עליכם-פייערונגען אין לאדז

50 יאהר איז געווארען זינט אונזער גרויסער פאלקס-שרייבער שלום-עליכם האט אנגעהויבען שרייבען. אין דער גאנצער וועלט ווערען איינגעארדענט שלום-עליכם-פייערונגען, אויך ביי אונז אין לאדז וועלען פארקומען אזעלכע פייערונגען. אין פלאן פון די פייערונגען גייען אריין פארשטעלונגען פון שלום-עליכם'ס ווערק, רעפעראטען וועגען דעם גרויסען פאלקס-שרייבער א.א.וו.

די „לאדזער יודישע טעאטער-סטודיע“ וועט אויפפיהרען שלום-עליכם'ס פרעכטיגע קאמעדיע „די גאלדגרעבער“, וועלכע איז געשפילט דורך דער סטודיע מייסטערהאפט און האט בעקומען אנערקענונג מצד דער גאנצער פרעסע.

די סטודיע איז אויך איינגעלאדען געווארען דורכן פאראייניגטען שלום-עליכם-קאמיטעט צו קומען נאך ווארשא שפילען „די גאלדגרעבער“. די שלום-עליכם-וואך וועט זיך אנהויבען פרייטאג, דעם 12 יאנואר אינם טעאטער-זאל אויף אלעע 1-טער מאי 2.

פון די פוילישע טעאטערס

היינט ווערט געשפילט אין שטאטישען פוילישען טעאטער די פיעסע „דער קינא-שטערן און זיינע פערעהרערינס“ (גוויאזדאר אי קינאמאנקי).

* * *

אין „מאפולארני“ טעאטער ווערט היינט געשפילט די אפערעטע „זאל לעבען די יוגענד“.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, ד. 4-טען יאנואר 1934

7,00 צייט-סיגנאל, 7,05 גימנאסטיק, 7,20 גראמאפאן, ידיעות. 7,40 גראמאפאן, 7,55 הויז-ווירטשאפט. 11,40 פרעסע, ידיעות, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,05 מוזיק, ידיעות, 12,38 מוזיק, 3,25 עקספארט, 3,30 קאמוניקאט, 3,40 גראמאפאן, 4,40 מוזיק, שמועסען 4,55 קאנצערט, 5,50 רעפערטואר פון די טעאטערען, קאמוניקאטען פון לאדז, 6,00 רעפעראט, 6,20 אוידיציע, 7,05 פערשידענעס, 7,25 רעפעראט, 4,40 ספארט, 7,43 שניי-קאמוניקאט פון לעמבערג, 7,47 ידיעות, 8,00 מוזיק, 9,15 קאנצערט, 10,00 גראמאפאן, 10,15 מוזיק, 11,00 ידיעות, קאמוניקאטען, 11,05 טאנץ-מוזיק.

* * *

פון אויסלאנד

7,05 ריגא — סימפ. קאנצערט, 7,35 בוקארעשט — אפערע פון שטרויס. 8,05 קעניגסוואוסטערהאוזען — אפערע, 8,10 קאפענהאגען — סימפ. קאנצערט, 9,00 פאריז — אפערעטע, 9,00 מיילאנד — אפערע.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	84.75
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	49.50
4 „	דאלארובקא		—	49.75
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			56.75
8 „	ווארשאווער סאנד-בריף			51.25
8 „	לאדזער	„	„	47.00
ענגלישער פונט	—	—	—	28 87
דאלאר — אפיצ. 5.59,	נישט אפיצ.	—		5.56
גאלד-דאלאר —	—	—	—	8.95
גאלד-רובל —	—	—	—	4.65
דייטשער מארק	—	—	—	2.11

מעלדונגען

הנחה בילעטען אין שטאטישען טעאטער

די קולטור-קאמיסיע ביי דער בא"אכאוו ביבליאטעק אל. קאשטשושקי 9 טעל. 50-191 גיט ארויס הנחה-בילעטען אין שטאטישען טעאטער, קינאס און אין פילהארמאניע.

די הנחות דעבען זעהר בעדייטענדע און זענען שטענדיג גילטיג.

פרייטאג ד. 5טן 2 גרויסע הנחה-פארשטעלונגען

... שטאטישען טעאטער צו זעהר ביליגע פרייזע פון 30 גר. ביז 190.

שבת דעם 6-טען יאנואר פון 10,30 ביז 4 נ.מ. קומט פאר אין קינא „ראיאלטא“ (שענקעוויטש 40) 3 גרויסע הנחה סעאנסען. ס'ווערט געגעבען די פרעכטיגע קאמעדיע

„Urwis z Hiszpanji“

דער פרייז פון בילעטען פון 25 גר.

דער סעקרעטאריאט פון דער ביבליאטעק איז טעטיג יעדען טאג פון 10—2 און פון 4—10 אין אווענד אויף אל. קאשטשושקי 9 טעל. 50-191.

געזעלשאפט קולטור-ליגע, לאדז.

הנחה-בילעטען אין שטאטישען טעאטער אין קינאס און אויף קאנצערטען.

די טעאטראל' ארטיסטישע אפטיילונג גיט ארויס הנחה-בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען אין אין שטעטישען טעאטער צו זעהר ביליגע פרייזען. די אפט. גיט ארויס אויף אלע טעג הנחה בילעטן אין די בעסטע קינאס ביי אונז אין שטאט. די הנחות זענען אויף אלע סעאנסען און אויף אלע פלעצער.

מאנטאג, דעם 8-טען ד. ח. 1-טע לעקציע פון פרעמדע שפראכען

מאנטאג, דעם 8-טען הויבען זיך שוין אן די לעקציעס פון די פרעמדע שפראכען.

דער וואס וויל זיך נאך פארשרייבען מוז דאס מאכען ביז שבת דעם 6-טען אין אווענד.

נאכן אנהויבען די לעקציעס וועלען קיין איינשרייבונגען נישט אנגענומען ווערען.

עספעראנטא פאר ארבייטער.

די עספעראנטא סעקציע ביי דער געז. „קולטור-ליגע“ ארגאניזירט א קורס פון עספעראנטא פאר אנפאנגער. דער אפצאהל פאר'ן גאנצען קורס קאסט 5 זל. איינשרייב-געלד נאר 50 גראשען.

איינשרייבונגען ווערען נאך אנגענומען.

הנחה-בילעטען, איינשרייבונגען און אינפארמאציעס אין סעקרעטאריאט פון „קולטור-ליגע“ זאכאדניא 68 (פראנט פארטער) טעל. 15-191 יעדען טאג פון 10 — 3 און פון 4.30 ביז 9.30 אווענד שבת און זונטאג טעטיג אהן איבעררייס.

גראסער - ביבליאטעק אין לאדז, זאכאדניע 68.

דער חודש יאנואר איז דערקלערט געווארען אלס ווערביר חודש פאר ביכער לעזער. אין דער ביבליאטעק געפינען זיך די בעסטע אויסגאבען אין דער יודישער און פוילישער שפראך, רייכע קיבודער - אפטיילונג, חודש - אפצאהל פון 40 גר. אן. ביים איינשרייבען זיך אין דעם חודש — גרויסע הנחות. די איינשרייבונגען קומען פאר יעדען טאג פון 1 ביז 3 נאכמ. און 6 ביז 10 אווענד, שבת פון 10 ביז 2, און פון 5 ביז 9 אווענד.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

ראקאלען

א איינגעפיהרט פוטער-געוועלב מיט א וואוינונג איבערצוגעבען זאפארט. צו ערפאהרען ביים ווירט קאנסטאנטינער 50

פערשידענעס

פערלוירען געווארען א פארטפעל מיט 284 זל. מזומן און א פראטעסט אויף 70 זל. אויסשטעלער עליאש לעיבא, פלאצק, צאהלבאר געווען דעם 13. דעצ. 1933, זשירא לעווקאוויטש. מ'בעט אפצוברענגען געגען בעלוינונג צו קרעל, סאלנא 8. 17

Zaginiony został kwit inkasowy № 42679 z Banku Kupiecko-Kredytowego Spółdz. w Łodzi na imię L. Bechlera, Łódź, Pomorska 6, pł. 20 grudnia 1933 r. na sumę zł. 100.– 14

Zgubiono kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na imię Ruchli Kron, Łódź, Kilińskiego 60, m. 73

בוכהאלטער און רוטינירטער ביזנעסמאן מיט לאנגיעהריגער פראקטיק האט נאך אייניגע פרייע שטונדען. פאר ענערקענען די ביכער גאראנטיר איך מיט קויציע. פרייזען מעסיגע. 6574

Leon Krell, Piotrkowska 86, m. 37

כירורגישער קאבינעט

Dr. med. פון

A. FORSZANSKI

Piotrkowska 101

tel. 210-76

נעהמט אן פון 1–2 און פון 5–7 אוונט

אפעראציעס, אפאטרונקעס, קווארץ, דיאטערמיע א. ז. וו.

לעטשניצע = פרייזען.

כירורגישער קאבינעט

Dr. med.

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אפעראציעס, אפאטרונקעס, היילט ווישלאקעס א.א.וו.

נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

LECZNICA

chorób

uszu, nosa i gardła

מיט שטענדיגע בעטען

עס ארדינירען די דאקטוירים:

Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI

PIOTRKOWSKA 55

fr. I p., tel. 174-74.

Dr'

S. Kantor

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9 — 1 פארמיטאג.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

Ignacy Grynberg

ספעצ. פאר אינערליכע קראנקהייטען

צעגעלניאנא 17, טעל. 15-174

נעמט אן פון 6 ביז 7 אוונט.

כירורגישער קאבינעט

Dra med.

M. Kantor

איז געווארען איבערגעטראגען

אויף זשעלאנא 5

טעל. 22-112

נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין נוף. פאר הויקערס אהן פים.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענטשען-קאפ, און עס פאלט אריין אין דעם פים איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע גומענע הייל-באנדאזשען בעזומטיגען זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייכטזונגען ספעציעלע הייל-קארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פים און פלאטפים, ווי אויך קינסטליכע נאטענע פים.

טאפאגנמע מעגליך פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

אכטונג

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

אויף דעם וועג, נאכדעם ווי איך בין באמת געראטעט און בעפרייט געווארען פון לאנגיעהריגער זעהר שווערע ברוך-ליידען און גרויסע שמערצען, פיהל איך מיך דא מיט פיל פרייד פערפליכטעט אויסצודריקען מיין הייסטען הערצליכסטען דאנק דעם וואונדערבארען איינציגען ארטאפעד. ספעציאליסט פאר די שווערסטע ברוך-קראנקהייטען ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) מיט זיין מיר פערלעטען אויסגעצייכנעטען ארטאפעדע. הייל-באנדאזש האט ער אין מיין פאל ווירקליך א גרויס וואונדער בעוויזען, ווייל ער האט מיר געראטעוועט פון זעהר א שווערע און געפעהרליכע אפעראציע. אהן שום מעסער און אהן בלוט, נאר מיט זיין גרויסע ארטאפעד. וויסענשאפט האט ער מיר געמאכט פאר א פאלשטענדיג געזונדען מענש און איך פיהל מיך א דאנק זיין ספעציאליטעט ווי אמבעסטען, פאר וועלכעס איך בלייב איהם אייביג פיל דאנקבאר און זעהר גערן מיט גרויס צופרידענהייט ערלויב איך מיין דאנק-בריף אין דער פרעסע און איבעראל צו פערעפענטליכען. (11)

(–) Zelig Szczuciner, Łódź, ul. Al. I Maja 36.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . . —60 . . . . 4 .

זאכ'ן טעקסט—12 . . . . . —18 . . . . .

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פאראנטווארטליך. די אדמיני. איז אפען ביטאג און ביינאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 24.